

KONKURRENSEN I DEN SVENSKA BANKSEKTORN

Svenska Bankföreningen
September 2025

Förord

2019 gav Svenska Bankföreningen Copenhagen Economics i uppdrag att analysera konkurrensen på den svenska bankmarknaden för att ta fram fakta om konkurrensnivån i den svenska banksektorn.

2023 uppdaterade och utökade vi 2019 års rapport. Nu har vi fått i uppdrag att uppdatera och utöka rapporten ytterligare en gång. För de flesta siffrorna har nya data publicerats, men för vissa siffror använder vi fortfarande siffrorna från 2023 års rapport, eftersom datakällan inte har uppdaterats sedan 2023.¹ Dessutom inkluderar vi nu nya siffror om bolåneräntor och fondavgifter, och vi inkluderar också ett nytt, tredje, kapitel som täcker utvecklingen inom den icke-bankrelaterade finansförmedlingssektorn.

Syftet med vår analys är att bedöma om konkurrensen inom den svenska banksektorn är tillräcklig för att säkerställa god kvalitet för konsumenterna när det gäller typ av produkt och tjänst samt lägsta möjliga priser.

ANALYSENS OMFATTNING OCH METOD

Med "svenska banker" avses genomgående i rapporten institut som tillhandahåller finansiella tjänster till svenska bankkunder. Här ingår utlåning till både företag och privatkunder, såväl vanlig kredit (lån utan säkerhet) som bolån.

Fyra banker utgör majoriteten av den svenska bankmarknaden. Dessa banker har alla verksamheter utanför Sverige. Vid bedömningen av kreditmarknaden, t.ex. marknadsandelar och kredittillväxt, ingår endast inhemsk verksamhet i siffrorna. På grund av databegränsningar ingår dock utländsk verksamhet för andra typer av verksamheter (t.ex. kapitalförvaltning).

När vi jämför banksektorerna i olika länder inkluderar vi endast banker med mer än 1 miljard SEK i nettoutlåning och som har en skuldsättningsgrad på minst 20 procent. Detta säkerställer att bankverksamhet är bankernas primära verksamhet.

Bankspecifik data kommer främst från Thomson Reuters Eikon och SCB. Därutöver använder vi aggregerad data för olika länder från Europeiska centralbanken (ECB) och Europeiska bankmyndigheten (EBA).

Vi jämför den svenska banksektorn med andra europeiska länder som har liknande strukturer på bankmarknaden, effektiva rättssystem och stabila politiska miljöer. Konkret handlar det om de tre andra nordiska länderna (Finland, Danmark och Norge), EU:s två största ekonomier (Frankrike och Tyskland) samt Nederländerna och Belgien.²

1) Se fotnoterna under figurena i rapporten, där vi anger om figuren inte har uppdaterats.

2) Om data finns tillgängliga och är jämförbara mellan länderna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning

Marknadsandelarna förändras över tid och kundrörligheten är hög inom den svenska banksektorn

Små banker tar marknadsandelar från större banker i Sverige. Från 2014 till 2024 hade mindre banker en stor andel av nettokredittillväxten samtidigt som deras marknadsandel ökade under samma period. Detta är en indikation på att bankmarknaden är dynamisk med sund konkurrens. Samma mönster är även tydligt på den svenska bolånemarknaden, där bankernas marknadsandelar förändras över tid.

Samtidigt ligger marknadskoncentrationen inom den svenska banksektorn under den genomsnittliga nivån i förhållande till jämförbara länder. Om en sektor är starkt koncentrerad har vissa marknadsaktörer ett stort inflytande på marknaden – så verkar inte vara fallet i Sverige.

En indikator på konkurrens är att kunderna reagerar om en banks priser inte är konkurrenskraftiga i förhållande till kvalitet, dvs. att bankkunderna byter bank om de priser de betalar är högre än de priser som konkurrerande banker erbjuder.

Vår analys visar att Sverige har en hög kundrörlighet. Bland de jämförda länderna hade Sverige den högsta andelen kunder som bytt leverantör av finansiella produkter under perioden 2017–2022. Detta innebär att den svenska bankmarknaden har låga hinder för att byta bank, vilket ökar konkurrenstrycket på bankerna.

Svenska banker är kostnadseffektiva, vilket tyder på att de försöker minska kostnaderna mot bakgrund av konkurrenstrycket

Svenska banker har lägre driftskostnader än banker i jämförbara EU-länder. Vår analys visar även att svenska banker för vidare sina låga kostnader till kunderna. Det innebär att bankkunder i Sverige erbjuds billiga finansiella tjänster. Historiskt sett har svenska bolåneräntor och räntor på övriga lån hört till de lägsta i Europa.

Trots en räntehöjning under 2022, när Riksbanken höjde räntan tidigare än Europeiska centralbanken (ECB), är de svenska räntorna återigen bland de lägsta bland de jämförbara länderna 2023 och 2024. Låga kostnader syns även i låga fondavgifter (UCITS) i Sverige.

Bankernas lönsamhet varierar över konjunkturcykeln

Bankernas avkastning är cyklisk. Den senaste tidens vinstökningar bör ses mot denna bakgrund. Priserna och vinsterna på den svenska bankmarknaden steg under 2023 och 2024 – och generellt har svenska banker idag högre avkastning på eget kapital än banker i andra europeiska länder. Denna trend kan dock observeras i hela Europa i bakgrund av stigande utlåningsräntor, trögrörliga inlåningsräntor och än så länge inga ökade kreditförluster.

Sammantaget överför svenska banker en större andel av räntehöjningen till sina inlåningsräntor än banker i euroländerna, dvs. priserna är mindre trögrörliga i Sverige. Dessutom förs ränteförändringar till en hög grad vidare till bolåneräntorna i Sverige.

Sverige har ett effektivt utlåningssystem med låga kreditförluster

Under perioden 2017–2024 låg de årliga kreditförlustnivåerna för svenska banker nära noll – lägst bland jämförelseländerna. De låga kreditförlusterna är en indikation på ett effektivt och stabilt system där bankerna justerar sina bedömningar av t.ex. fastighetsvärden under en konjunkturcykel. Samtidigt har Sverige ett effektivt rättssystem och exekutiva auktioner kan genomföras snabbt och enkelt, vilket säkerställer låga kreditförluster för bankerna även vid fallissemang.

Det effektiva utlåningssystemet tar sig också uttryck i en liten skillnad i räntan mellan svenska bolån och statsobligationer, som i genomsnitt legat på 1,9 procentenheter under perioden 2009–2024. Detta visar på en hög likviditet i säkerställda obligationer som är jämförbar med likviditeten i svenska statsobligationer – tack vare högt förtroende hos investerarna.

Skillnader i bankernas lönsamhet mellan olika länder beror på makroekonomiska skillnader

Mellan 2019 och 2024 hade svenska banker en avkastning på eget kapital på cirka 12,9 procent, vilket är högst bland länderna i vår jämförelse. Internationella lönsamhetsjämförelser påverkas dock i hög grad av skillnader i konjunkturcyklerna i olika länder i Europa. Här befinner sig Sverige i topp, medan banker i bland annat Tyskland, Frankrike och Nederländerna har haft högre nedskrivningsnivåer under perioden, vilket gjort att aktieägarnas avkastning blivit lägre. Vi konstaterar också att lönsamheten hos svenska banker ligger på genomsnittet jämfört med andra stora börsnoterade företag i Sverige.

Sammantaget hittar vi inga belägg för bristande konkurrens inom den svenska banksektorn

Priserna och vinsterna inom den svenska banksektorn var högre 2023 och 2024 än de senaste åren, men detta ska ses mot bakgrund av en förändrad makroekonomisk miljö med stigande utlåningsräntor.

Baserat på de konkurrensmått vi har undersökt finner vi inga tydliga belägg för bristande konkurrens inom den svenska banksektorn. Istället tyder resultatet på att den svenska banksektorn är relativt effektiv jämfört med andra länder.

Den icke-bankrelaterade finanssektorn har vuxit i storlek och andel

Mellan 2014 och 2024 har icke-bankernas lånetillgångar från icke-monetära finansinstitut (icke-MFI) ökat med 167 procent i Sverige. Andelen icke-MFI-lånetillgångar som andel av de totala lånetillgångarna ökade från 6,7 procent 2014 till 10,3 procent 2024. En liknande trend ses i andra europeiska länder, men endast Finland har en högre tillväxt av icke-MFI-lånetillgångar under perioden. Icke-MFI är inte bundna av samma regler som banker, till exempel kapital- och likviditetskrav, vilket kan vara en möjlig orsak till denna utveckling.

Introduktion

Finansiella tjänster har särskilda egenskaper

Finansiella tjänster skiljer sig från ”normala” produkter på tre områden:

För det första är finansiella tjänster komplexa på minst tre sätt:

- i. De levereras över tid, vilket innebär att kunden måste bedöma avvägningen mellan nuvarande och framtida behov – det kan till exempel handla om bolån som löper över minst 30 år.
- ii. Finansiella tjänster har inbyggda risker och innehåller flera prissättningsparametrar som kunden måste utvärdera – att ha ett lönekonto kan vara gratis, men kostnader för andra tjänster kopplade till kontot kan kosta.
- iii. Bankernas möjlighet att erbjuda lån beror på den specifika konsumenten, t.ex. beroende på konsumentens kreditrisk, vilket innebär att alla kunder inte nödvändigtvis kan få samma villkor för ett lån. Till exempel görs en individuell bedömning i samband med bolån.

För det andra är finansiella tjänster relations- och förtroendebaserade. Relationen mellan bankrådgivare och kunder är ofta en närmare relation jämfört med relationer i andra sektorer, eftersom den finansiella tjänsten levereras över tid. Det innebär att kvaliteten på rådgivningen måste vara högre jämfört med andra sektorer och prissättningen mer tydlig. Förtroende mellan rådgivare och kund är viktigt, eftersom de flesta uppfattar sin privatekonomi som en privat angelägenhet.

Slutligen säljs finansiella tjänster på starkt reglerade marknader, med efterlevnadskrav och tillsynsreglering för att skydda ekonomin mot att bankerna går i konkurs. På grund av produkternas och tjänsternas komplexa natur tar regelverket också hänsyn till konsumentskyddet.

Konkurrensdynamiken på finansmarknaden skiljer sig från dynamiken på andra marknader

Egenskaperna hos finansiella produkter innebär att vi inte direkt kan jämföra konkurrensen på bankmarknaden med andra marknader.

Till exempel är kundrörligheten lägre inom banksektorn jämfört med andra sektorer, och konsumenterna använder ofta samma bank för olika finansiella tjänster.¹ Det finns också stordriftsfördelar inom banksektorn. Det finns alltså fördelar med att banker har en viss storlek och kan tillhandahålla olika typer av finansiella tjänster.

I vår analys jämför vi den svenska bankmarknaden med bankmarknader i liknande länder, med liknande egenskaper och därmed med liknande konkurrensdynamik.

Vi gör detta genom att titta på indikatorer som normalt används för att bedöma konkurrensen på en marknad. Rent konkret innebär detta att vi analyserar de olika finansinstitutens marknadsandelar på den svenska marknaden och hur dessa marknadsandelar förändras över tid. Vi tittar på marknadskoncentrationen, som ger en indikation på vilken grad av marknadsakt bankerna har, samt kostnadseffektivitet och vilka priser som bankerna tar ut i utvalda EU-länder.

De här indikatorerna ingår i vår bedömning av konkurrensen på den svenska bankmarknaden.

1) Svenska bankkunder är dock mer rörliga än bankkunder i jämförbara länder.

1

Konkurrensen i den svenska banksektorn

Små banker tar marknadsandelar i Sverige, vilket är ett tecken på att bankmarknaden är dynamisk och konkurrensen sund

Förändringar i marknadsandelar, och nya och mindre bankers möjlighet att ta sig in – och stanna kvar – på bankmarknaden utmanar bankerna att sänka sina kostnader och erbjuda god kundservice för att undvika att tappa marknadsandelar.

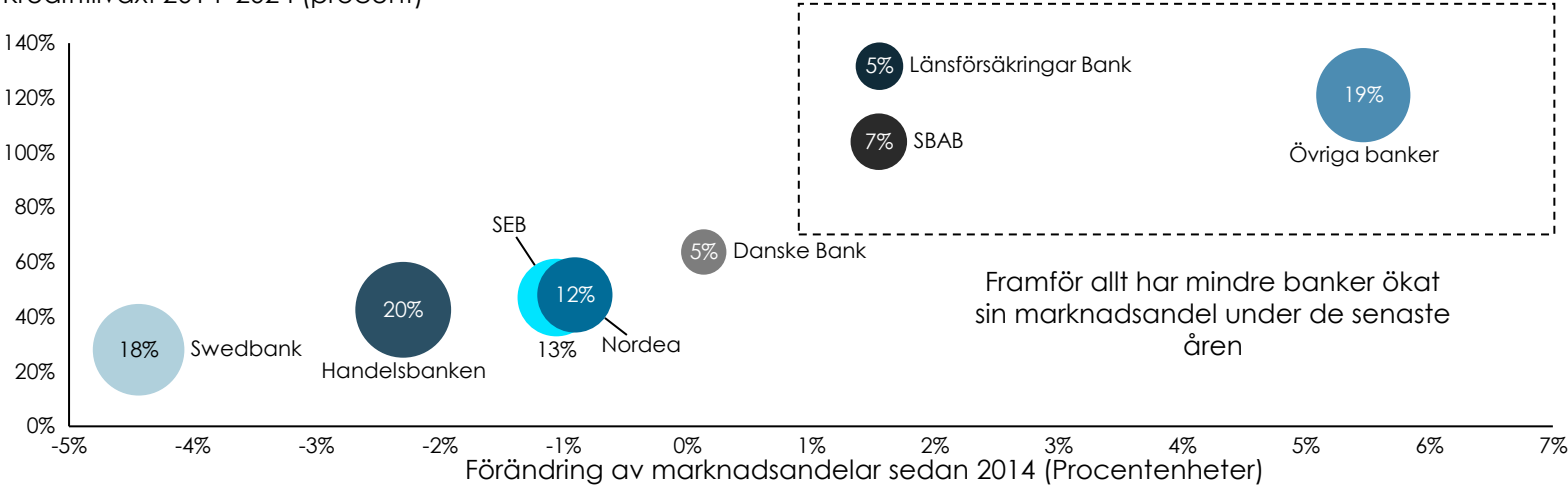
De fyra största bankerna på den svenska kreditmarknaden 2024 var Handelsbanken, Swedbank, SEB, och Nordea. De svarar för 63 procent av den svenska kreditmarknaden, se det övre diagrammet.

Mindre banker tar dock marknadsandelar. Sedan 2014 har de fyra största bankerna förlorat marknadsandelar, där Swedbank har upplevt den största nedgången, med nästan 5 procentenheter. Mindre svenska banker har sammantaget tagit marknadsandelar sedan 2014 genom hög tillväxt i utlåning, se det nedre diagrammet. Denna utveckling är mer uttalad än i vår rapport för 2023.

Att mindre banker kan expandera och ta marknadsandelar från de större bankerna tyder på att konkurrensen på den svenska bankmarknaden är sund. En del konsumenter byter de facto leverantör av finansiella tjänster, trots den generellt lägre rörligheten inom finanssektorn jämfört med andra sektorer.

Andel av den totala kreditmarknaden i Sverige (inklusive bolån, företagslån etc.) 2024

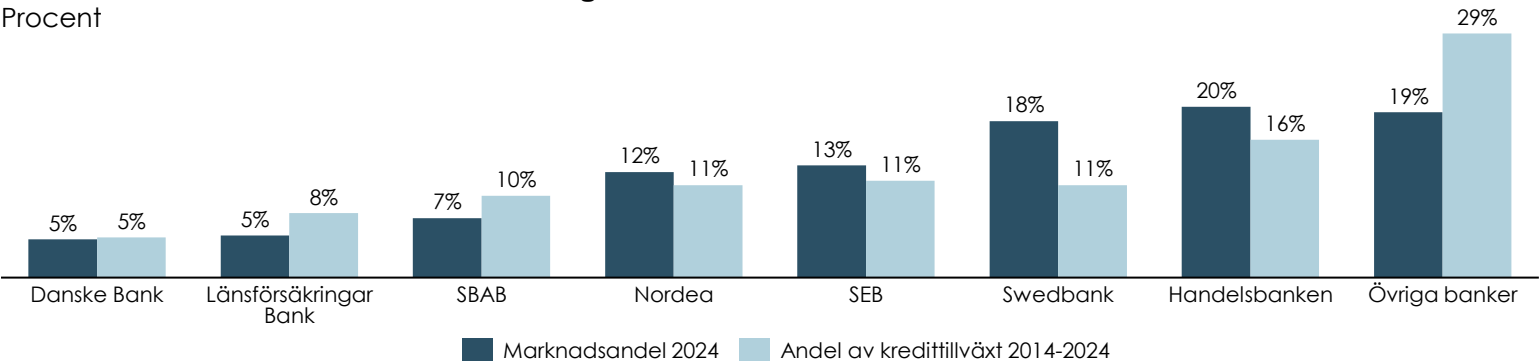
Kredit tillväxt 2014–2024 (procent)

Not: Diagrammet baseras på data från SCB. Det skiljer sig därmed från den Thomson Reuters Eikon-databas som används i resten av rapporten, och som bygger på resultaträkningar. Cirkelarnas storlek anger andel av kreditmarknaden 2024
Källa: SCB, "Utlåning till hushåll och icke-finansiella företag".

Andel av total nettokredit tillväxt i Sverige 2014–2024

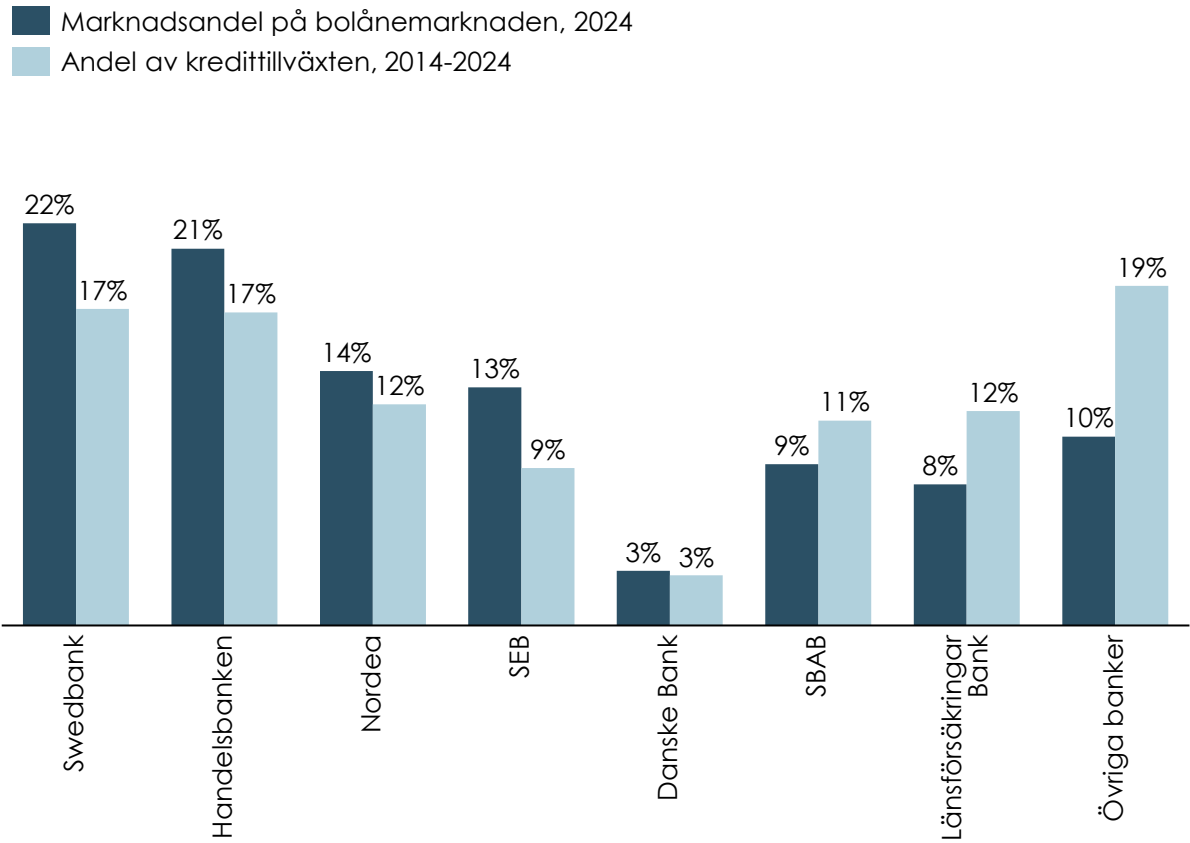
Procent

Not: Diagrammet baseras på data från SCB om "Utlåning till hushåll och icke-finansiella företag". Det skiljer sig därmed från den Thomson Reuters Eikon-databas som används i resten av rapporten, och som bygger på resultaträkningar.
Källa: SCB, "Utlåning till hushåll och icke-finansiella företag".

Den svenska bolånemarknaden är dynamisk då marknadsandelarna förändras över tid

Marknadsandelar på bolånemarknaden i Sverige 2024 och andel av kredittillväxten på bolånemarknaden i Sverige under 2014–2024
Procent

Källa: SCB, "Utlåning, Sverige, Säkerhet bostad, Hushåll"

I Sverige finns flera stora aktörer på marknaden. De fyra största bankerna (Swedbank, Handelsbanken, Nordea och SEB) är också de största bolånegivarna, se figuren.

Mindre banker tar dock i allt större utsträckning marknadsandelar. Under 2024 svarade "övriga banker" (alltså de banker som inte hör till de sju största bankerna i Sverige) för 35 procent av den totala ökningen av bolånestocken – betydligt mer än deras marknadsandel på 10 procent.

Nettotillväxten på utlåningsmarknaden var relativt liten under 2024. Bolånestocken i Sverige ökade med endast 1,4 procent från december 2023 till december 2024.¹ Som jämförelse var tillväxten mellan 4,0 och 7,0 procent per år från 2019 till 2022.²

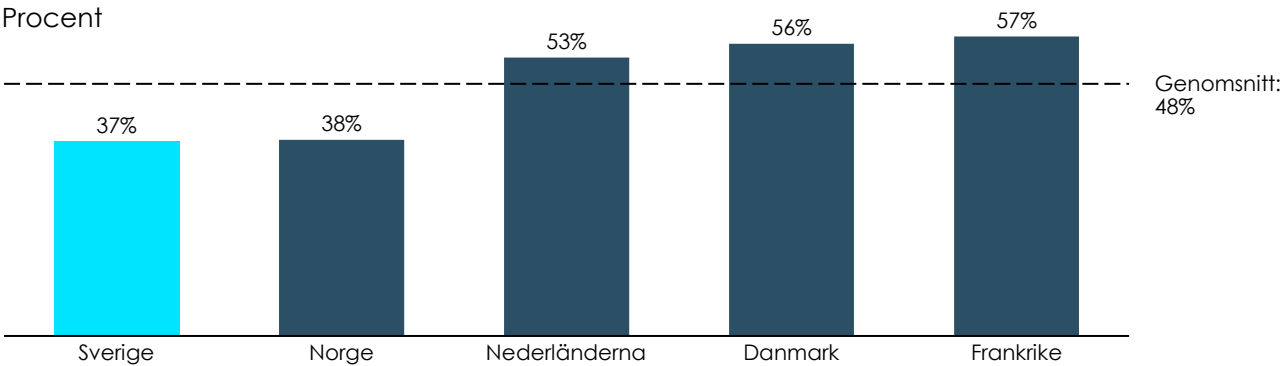
Under en längre period från 2014 till 2024 har mindre banker också haft en större andel av kredittillväxten (19 procent) än motsvarande marknadsandel (10 procent 2024), se figuren. Två av de största bankerna, Handelsbanken och Swedbank, har också haft en stor andel av tillväxten sedan 2014, med vardera 17 procent av den totala kredittillväxten bland svenska banker.

1) SCB, "Utlåning, Sverige, Säkerhet bostad, Hushåll"

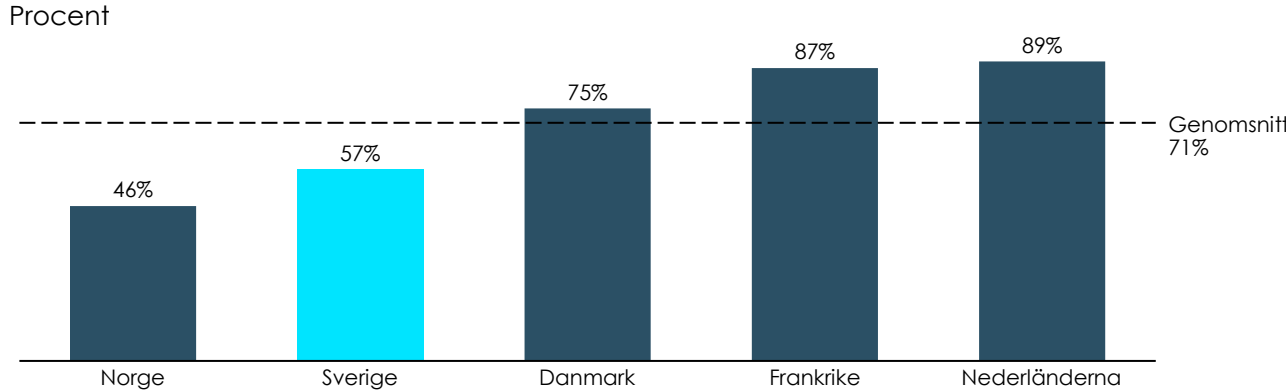
2) Man bör därför vara försiktig med att dra för stora slutsatser utifrån den nya utlåningsmarknadsandelen för 2024, vilket är anledningen till att vi inte har inkluderat den nya utlåningsmarknadsandelen för 2024 i figuren. År 2023 var tillväxten 0,6 procent.

Koncentrationen på den svenska bankmarknaden ligger lägre i jämförelse med motsvarande länder

Marknadsandelar för de två största bankerna per land, 2024¹

Marknadsandelar för de fyra största bankerna per land, 2024

Marknadsandelar beräknas utifrån nettolån från Eikon-databasen. Nettolånen i Eikon omfattar både inhemska och utländska lån. Inhemska lån isoleras med hjälp av förhållandet mellan inhemska och utländska lån från rapporten för 2023. Aggregerade låneuppgifter hämtas från respektive lands nationella statistik. Finland är undantaget eftersom uppgifterna för en av de största bankerna (OP Financial Group) inte är tillräckliga för denna siffra.
Källa: Thomson Reuters Eikon (2025)

Om en sektor är starkt koncentrerad tenderar marknadsaktörerna att ha stark marknadsaktörsmakt. Inom banksektorn kan dock låg koncentration också vara ett tecken på svag konkurrens, se faktarutan nedan.

Tittar vi på marknadsandelen för de två respektive fyra största bankerna i Sverige ser vi att koncentrationen inom den svenska banksektorn ligger under genomsnittet. Sett till marknadskoncentrationen förefaller det alltså inte som att konkurrensen inom den svenska banksektorn är svag.

Banksektorns koncentration i Norge är låg på grund av de många mindre sparbankerna som ofta agerar inom ett begränsat geografiskt område.

Faktaruta: Koncentrationsindex – ett tvetydigt mått inom banksektorn

Koncentrationsindex är standardmått för att mäta konkurrens. Hög koncentration på en marknad är normalt ett tecken på svag konkurrens. Till exempel, om en bank hade monopol skulle den kunna sätta ett högt pris utan att förlora alltför många kunder, eftersom det fortfarande skulle finnas ett behov av banktjänster. Om det däremot finns flera banker kan kunderna lättare byta till andra banker, vilket innebär att varje banks marknadsaktörsmakt minskar.

På grund av stordriftsfördelar skulle dock en bankmarknad med många små banker och låg koncentration kunna vara ett tecken på otillräckligt konkurrensstryck. På en mer konkurrensutsatt marknad skulle små banker trängas ut från marknaden av större banker som bättre kan utnyttja stordriftsfördelarna.² ECB kallar koncentrationsindex inom banksektorn för ett ”tvetydigt mått” på konkurrens.³

Den ”optimala” koncentrationen inom banksektorn skulle därför innebära att det finns tillräckligt många banker så att varje enskild bank inte har för stor marknadsaktörsmakt, samtidigt som varje enskild bank är tillräckligt stor för att uppnå stordriftsfördelar.

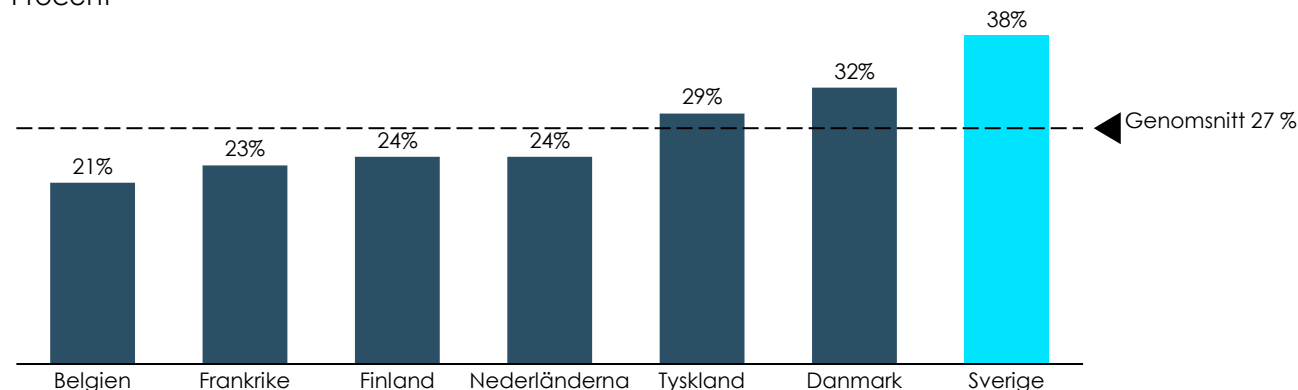
1) Marknadsandelarna för Sveriges största banker har minskat mellan 2022 och 2024 på grund av en ökning av den sammanlagda utlåningen i Sverige, men en minskning av utlåningen från de största bankerna.

2) Claessens och Laeven (2004) kom fram till att bankkoncentration och konkurrens var positivt korrelerade. / 3) ECB (2007) s. 7

Sverige har hög konsumentrörlighet inom banktjänster och bolån

Andel kunder som har bytt leverantör av en eller flera finansiella produkter (2017–2022)

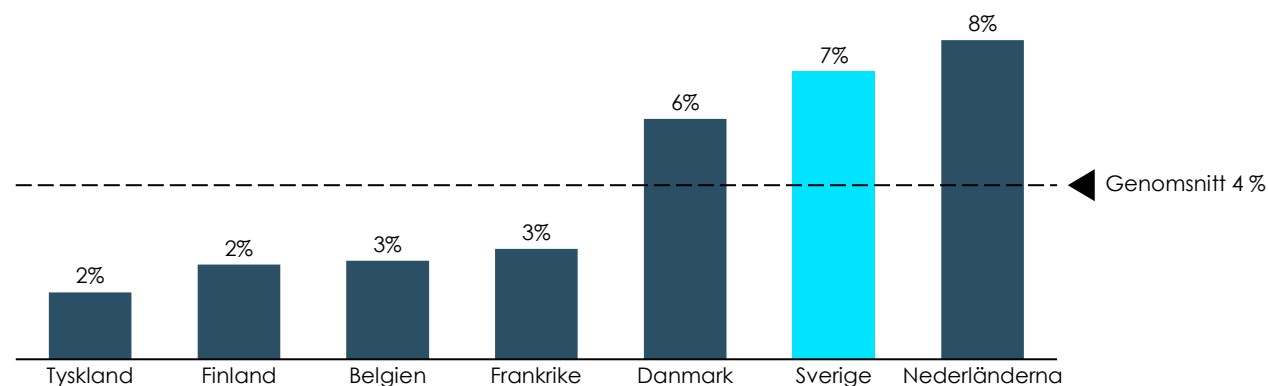
Procent

Källa: EU-kommissionen (2022)

Andel kunder som har bytt bolåneinstitut (2017–2022)

Procent

Källa: EU-kommissionen (2022)

Låg kundrörlighet kan vara ett tecken på otillräcklig konkurrens. Det kan innebära att varje bank har större marknadsstyrka och därmed kan höja priser med lägre risk för att förlora kunder.

Ur ett konkurrensperspektiv är låg kundrörlighet endast ett problem om bankerna utnyttjar sin ställning på marknaden genom att ta ut priser som är betydligt högre än kostnaderna. Därför är följande faktorer viktigast:

- Kunderna agerar om en eller flera bankers tjänster inte är konkurrenskraftiga, t.ex. genom att bankkunderna byter bank om de priser de betalar är högre än de priser som tas ut av konkurrerande banker.
- Det finns inga starka hinder för kunderna att byta bank.

Sverige har hög kundrörlighet inom finansiella tjänster jämfört med andra EU-länder, se aktuella resultat från EU-kommissionens Eurobarometer om finansiella tjänster.¹ Det är också vanligt att svenskar är kunder hos flera banker.²

Sverige hamnar på första plats när det gäller andelen kunder som har bytt leverantör av finansiella produkter (för alla typer av produkter) mellan 2017-2022, se det övre diagrammet. Bolån hör till de produkter där kunderna byter leverantör minst ofta. Ser man på andelen kunder som bytt bolåneinstitut hamnar Sverige på andra plats bland länderna i vår jämförelse, se det nedre diagrammet.

Svenska bankkunder har relativt god kunskap om bankmarknaden. Enligt en undersökning som omfattade hela EU³ rankas svenska respondenter högt när det gäller finansiell kompetens, utvärderat genom poängsättning av finansiell kunskap och beteende⁴ samt korrekta svar på frågor om finansiell kunskap.⁵

1) EU-kommissionen (2022) / 2) SKI (2018) / 3) EU-kommissionen (2022) / 4) Näst högsta andel av högsta poäng i EU / 5) Sjätte högsta i EU med 4 eller 5 rätt av 5 frågor.

Svenska banker är kostnadseffektiva, vilket tyder på att de försöker minska kostnaderna mot bakgrund av konkurrenstryck

Effektivitet på en marknad kan fungera som en indikator på sund konkurrens och signalera att det finns begränsat utrymme för ineffektiva företag på grund av konkurrenstryck. I en sådan miljö måste företag med högre kostnader antingen minska kostnaderna för att behålla sina kunder eller lämna marknaden helt.

Sammantaget framstår den svenska banksektorn som effektiv. Svenska banker har låga och stabila rörelsekostnader på cirka 1 procent av deras tillgångar under perioden 2014–2024 (se det övre diagrammet), vilket tyder på att de redan uppnått en låg kostnadsnivå. Trots att ytterligare regleringar och efterlevnadskrav införts under perioden¹ har svenska banker behållit sin lågkostnadsstruktur.

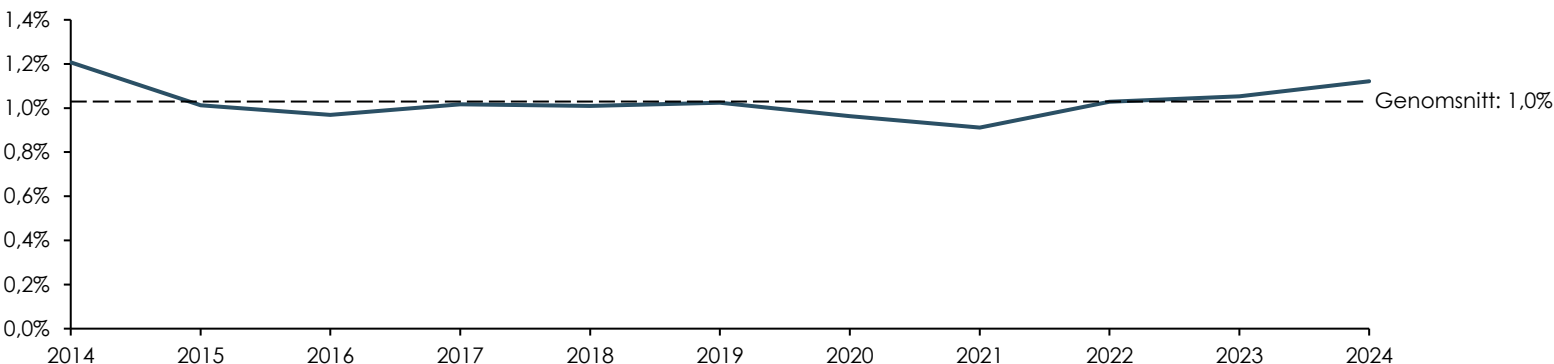
Samtidigt har banker i Sverige lägre rörelsekostnader (i procent av totala tillgångar) i förhållande till bankerna i våra jämförelseländer, se diagrammet nedan till vänster.

Ett av skälen till de låga kostnaderna inom den svenska banksektorn kan vara svenska kunders utbredda användning av digitala banktjänster. Det gör det möjligt för svenska banker att sänka sina kostnader samtidigt som de håller en hög servicenivå.

Svenska bankkunder känner sig i generellt sett bekväma med att använda digitala finansiella tjänster. Enligt en EU-omfattande undersökning² svarar 58 procent av de svenska respondenterna att de känner sig *mycket bekväma* med att använda digitala finansiella tjänster och ytterligare 32 procent svarar att de känner sig *något bekväma*.³

Rörelsekostnader i svenska banker, 2014-2024

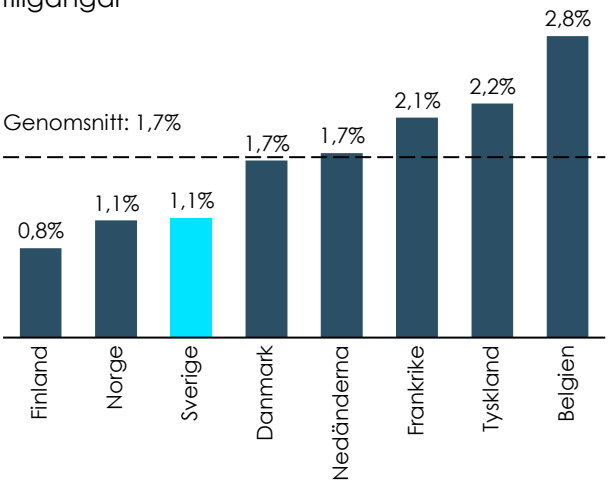
Procent av totala tillgångar

Källa: Thomson Reuters Eikon (2025).

Rörelsekostnader, 2024

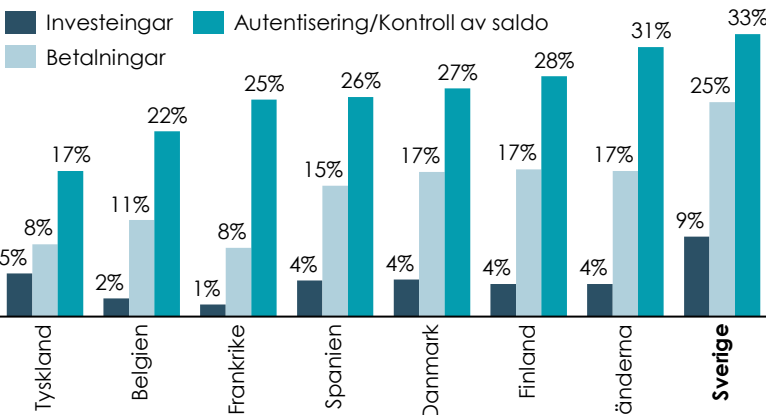
Rörelsekostnader i procent av totala tillgångar

Källa: Thomson Reuters Eikon (2025)

Andel svarande som använder digitala banktjänster minst en gång om dagen, 2022

Procent

Källa: Europeiska kommissionen (2023).

1) Kapitalkraven höjdes i efterdyningarna av finanskrisen. Dessutom har lagstiftningen för att motverka penningtvätt och ESG-kraven skärpts under perioden.

2) Europeiska kommissionen (2023). / 3) När svaren "mycket bekvämt" och "något bekvämt" summeras hamnar Sverige på femte plats i EU. När vi endast beaktar svaren "mycket bekvämt" hamnar Sverige på andra plats efter Finland.

De svenska bolåneräntorna har historiskt sett varit bland de lägsta i Europa, och bankkunder i Sverige erbjuds finansiella tjänster till låga priser

Sverige har länge varit känt för sina historiskt låga bolåneräntor jämfört med andra europeiska länder,¹ och endast Danmark har haft lägre rörlig bolåneränta

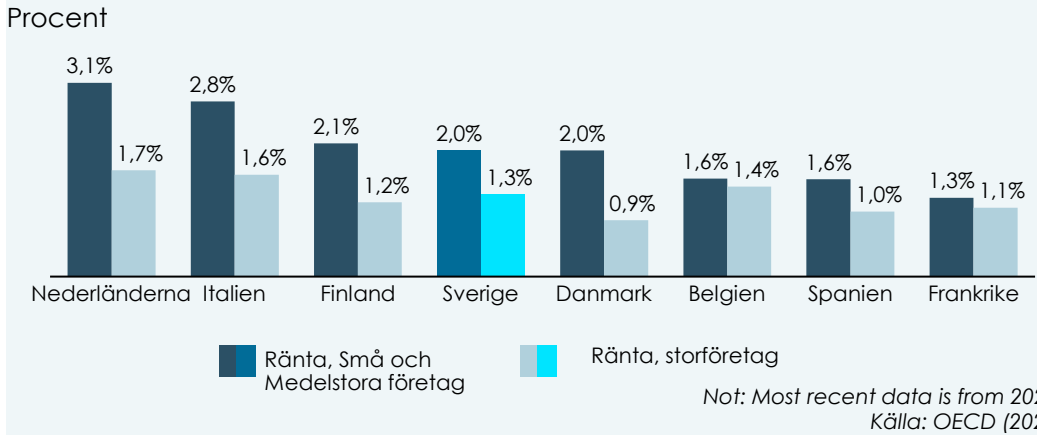
Ett skifte skedde dock under 2022 när centralbankerna började höja räntorna, vilket markerade ett avsteg från lågräntemiljön. Den svenska riksbanken höjde då räntan innan ECB. I vår rapport från 2023 konstaterade vi att Sverige hade näst högsta bolåneräntan bland jämförelseländerna under 2022.

Under 2023 hade Sverige återigen bland de lägsta bolåneräntorna, endast Finland och Irland hade lägre räntor, se diagram till höger. 2024 hade Sverige de lägsta bolåneräntorna bland jämförelseländerna, delvis på grund av den lägre styrräntan i förhållande till ECB.

Låga priser indikerar sund konkurrens på en marknad, eftersom företagen konkurrerar på olika aspekter såsom kvalitet och prissättning. När konkurrensen är stark strävar företagen efter att attrahera och behålla kunder genom att erbjuda lägsta möjliga priser.

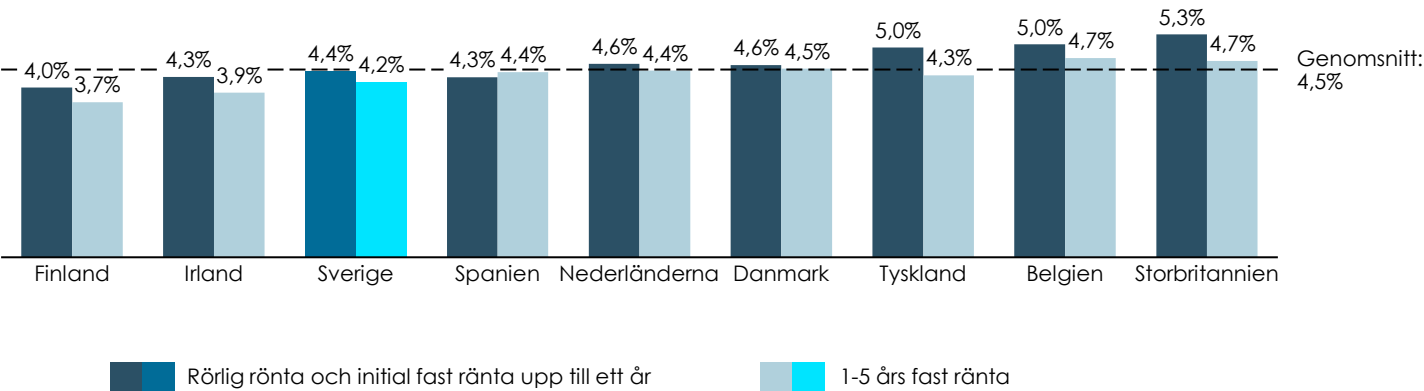
Sverige har även relativt låga räntor för storföretag samt små och medelstora företag under 2024, se diagrammet nedan, trots att den Svenska styrräntan var 0,5 procentenheter högre jämfört med eurozonen.

Genomsnittsräntor för små och medelstora företag, och storföretag, 2021

Bolåneräntor i utvalda EU-länder², 2023

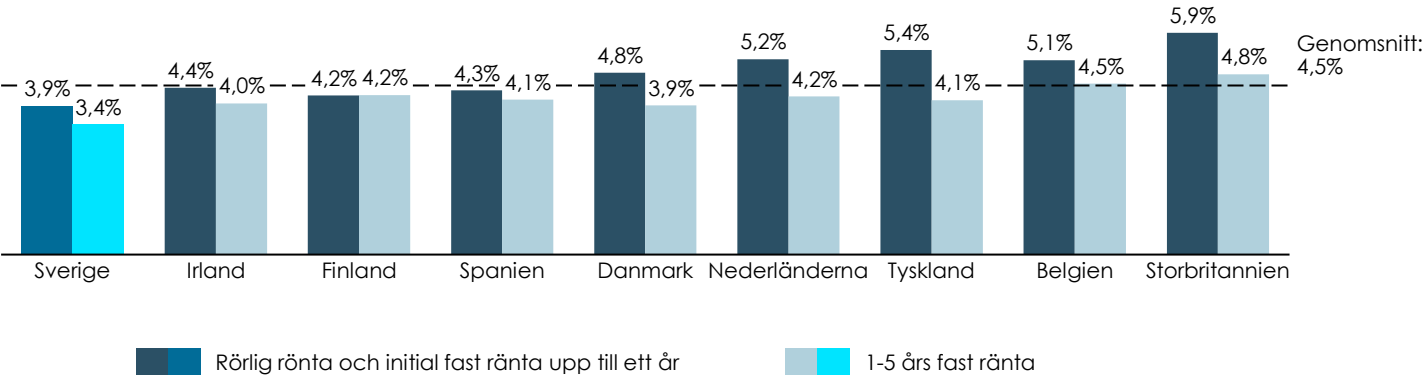
Procent

Not: De allra flesta svenska bostadsägare i Sverige har lån med rörlig ränta eller lån med kort räntebindningstid.
Källa: EMF (2024)

Bolåneräntor i utvalda EU-länder², 2024

Procent

Not: Genomsnittliga räntor för 2024 gäller fram till tredje kvartalet. De allra flesta svenska bostadsägare har lån med rörlig ränta eller lån med kort räntebindningstid. .
Källa: EMF (2024)

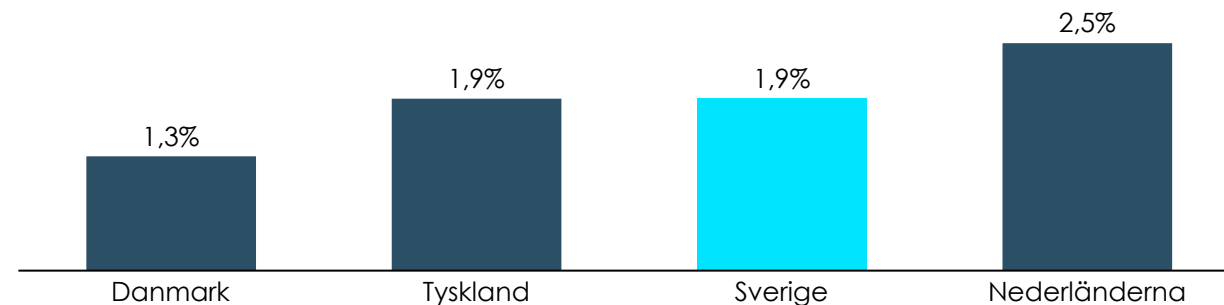
1) Se EMF:s kvartalsrapport för de senaste åren. Under flera år i rad har Sverige haft den lägsta räntan i Europa, med undantag för Danmark.

2) EMF samlar in data baserat på gemensamma definitioner för att säkerställa jämförbarhet mellan länderna. Det finns dock vissa begränsningar i jämförelsen, eftersom det finns skillnader som är svåra att helt korrigera för. För Danmark omfattar siffran till exempel endast ägarbostäder och lån från hypoteksbankerna.

Det svenska banksystemet erbjuder kredit – även i kristider – till en högre kostnad än i Tyskland och Danmark, men lägre än i Nederländerna

Ränteskillnaden mellan statsobligationer och hypotekslån

Procentenheter, absolut genomsnitt, 2009 – 2024 kvartal 3

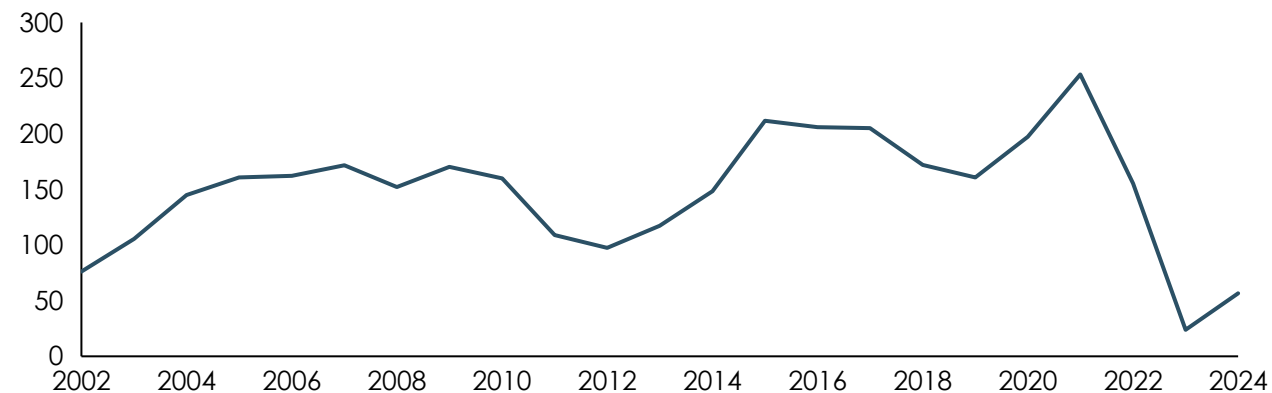

Not: Figuren visar den genomsnittliga absoluta ränteskillnaden mellan kortfristiga statskuldsväxlar med 3 månaders löptid och den kortfristiga bolåneräntan (1–5 år) för Danmark, Sverige, Tyskland och Nederländerna. Uppgifter om bolåneräntor visas fram till tredje kvartalet 2024. För Danmark avser bolåneräntan endast den danska realkrediträntan och inte ytterligare banklån med högre räntor, vilket innebär att siffran för Danmark ligger under den totala ränteavkastningen. Sedan vår rapport för 2023 har vi ändrat startåret från 2005 till 2009 för att förbättra jämförbarheten.

Källa: Copenhagen Economics baserat på OECD (2024) och EMF (2024)

Utveckling av bolånestocken i Sverige, 2001–2024

Årlig förändring, i miljarder SEK

Källa: Copenhagen Economics baserat på SCB, "Utlåning, Sverige, mot säkerheter i bostäder, Hushåll"

Marknaden för säkerställda obligationer är en viktig del av kreditsystemet – och en låg ränteskillnad mellan bolån och statsobligationer tyder på ett effektivt bolånesystem med låga kostnader.

Den svenska ränteskillnaden var i genomsnitt 1,9 procentenheter mellan 2009 och 2024, se den övre figuren. Det innebär att svenska bostadsägare i genomsnitt kan låna pengar till en ränta som är 1,9 procentenheter högre än den ränta som den svenska staten betalar för att låna pengar. Ränteskillnaden är ett uttryck för ett effektivt lånesystem med så hög likviditet i säkerställda obligationer att den är jämförbar med likviditeten i svenska statsobligationer – tack vare högt förtroende hos investerarna. En annan förklarande faktor till den låga ränteskillnaden är de låga förlusterna inom den svenska banksektorn, vilket bidrar till att bostadsägarnas finansieringskostnader är relativt låga.

Ränteskillnaden mellan svenska bolån och statsobligationer har i genomsnitt varit 0,6 procentenheter högre i Sverige jämfört med Danmark, i nivå med Tyskland och lägre än skillnaden i Nederländerna under perioden 2009–2024.¹

I en lågkonjunktur är det viktigt att bankerna är tillräckligt starka för att kunna fortsätta finansiera investeringar för företag och hushåll. Om de inte är det riskerar ekonomin att hamna i en nedåtgående spiral med lägre tillgångspriser och mer restriktiv utlåning. Det svenska banksystemet tillhandahåller bolån under hela konjunkturcykeln och bidrar därmed till makroekonomisk stabilitet i Sverige. Efter finanskrisen (2010–2014) fortsatte värdet av bolån i Sverige att växa med cirka 80–150 miljarder kronor per år, se nedre diagrammet.

Under 2023 ökade bolånestocken med endast 24 miljarder kronor, delvis på grund av lägre bostadspriser och efter flera år med mycket högre tillväxt i bolånebeståndet.² Under 2024 ökade bolånestocken med 57 miljarder kronor.

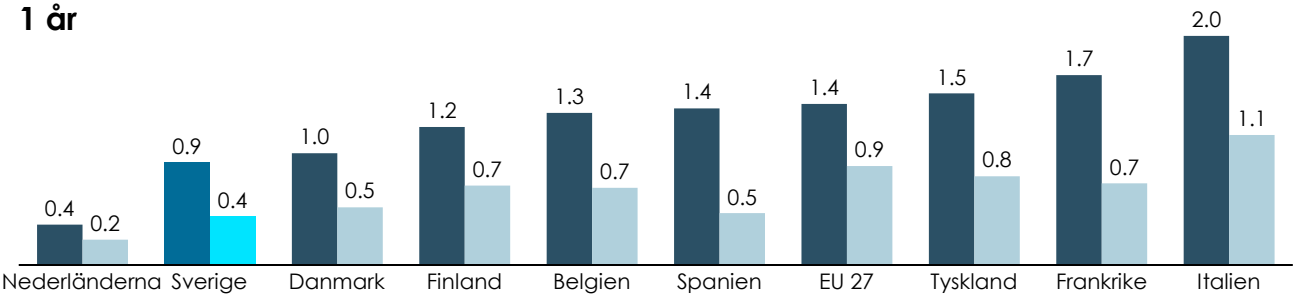
1) Den svenska ränteskillnaden är lägre än ränteskillnaden i många andra europeiska länder. Copenhagen Economics baserat på OECD (2024) och EMF (2024) / 2) Se till exempel Svenska bankföreningen (2024): Bolånemarknaden i Sverige.

Sverige har låga avgifter för investeringsfonder jämfört med andra EU-länder

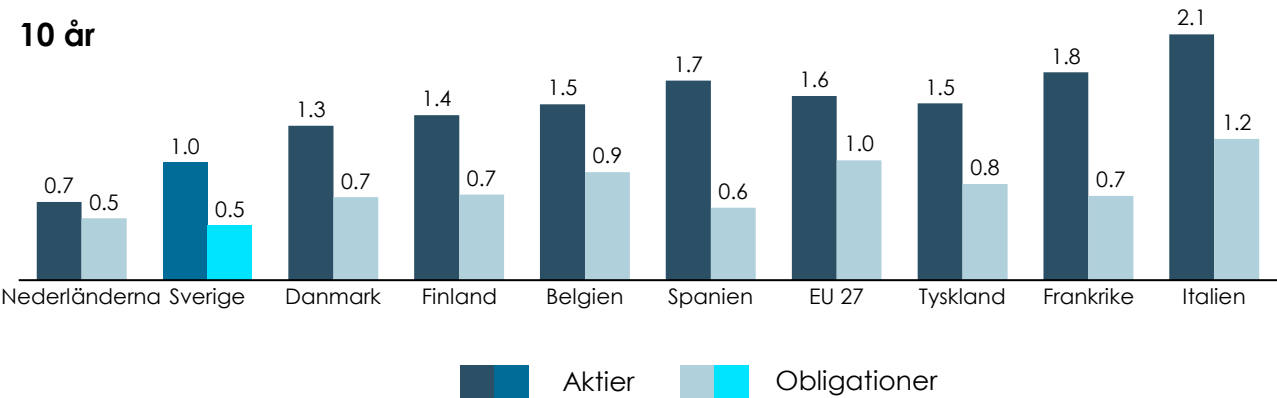
Genomsnittliga vägledande fondavgifter för UCITS¹ i utvalda EU-länder 2014–2023

Procentandel av tillgångsvärdet

1 år

10 år

Aktier Obligationer

Not: Fonder för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (UCITS) är ett regelverk för investeringsfonder i Europeiska unionen (EU). Figuren visar UCITS-fondernas totala kostnadsförhållande i procent av de totala förvaltade tillgångarna för innehav under 1 år och 10 år. Uppgifterna är på enhetsspecifik aktieklassnivå och omfattar en 10-årsperiod mellan januari 2014 och december 2023. Source: ESMA (2024).

Sverige utmärker sig bland de jämförda EU-länderna, genom att ha några av de lägsta UCITS¹-fondkostnaderna baserat på indikativa² UCITS-avgifter som uppskattats av ESMA. Mellan 2014 och 2023 uppgick de genomsnittliga avgifterna för aktiefonder i Sverige till 0,9 procent för ett års horisont och 1,0 procent för tio år, vilket är långt under genomsnittet för EU27 (1,4 respektive 1,6 procent), se diagrammen till vänster.

Avgifterna för obligationsfonder var ännu lägre, 0,4 procent (1 år) och 0,5 procent (10 år), vilket gör Sverige till en av de mest (indikativa) kostnadseffektiva UCITS-marknaderna tillsammans med Nederländerna och Danmark.

Det finns flera tänkbara orsaker till de låga avgifterna i Sverige. Som vi har dokumenterat för andra delar av finansmarknaden i Sverige kan fondavgifterna utsättas för konkurrens, effektiv kostnadshantering och en högt digitaliserad marknad, vilket sänker kostnaderna för att leverera tjänster till kunder i Sverige.

UCITS

UCITS-fonder är investeringsfonder som uppfyller Europeiska kommissionens regler, vilket gör det möjligt för förvaltare att marknadsföra dem fritt i EU:s medlemsländer och utanför EU. Reglerna reglerar strukturen, auktoriseringen, driften och distributionen av investeringsfonder, främst investeringsfonder och ETF:er, vilket säkerställer ett högt investerarskydd och främjar gränsöverskridande fonddistribution inom EU.

Fondleverantörer registrerar och reglerar dessa fonder i sina hemländer samtidigt som de följer EU-omfattande standarder, vilket gör dem allmänt erkända som säkra och välreglerade investeringsinstrument. UCITS-fonder står för cirka 75 procent av småinvesterares kollektiva investeringar i Europa, och många globala investerare kan få tillgång till dem via mäklare. Kapitalförvaltare framhåller ofta statusen som "UCITS-kompatibel" som en viktig marknadsföringsfördel.

1) Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities.

2) ESMA specificerar att jämförbarheten mellan olika jurisdiktioner är begränsad, eftersom inte alla rabatter, tecknings- och inlösenavgifter nödvändigtvis omfattas. En mer omfattande översikt förväntas i en ny ESMA-rapport i oktober 2025 för en mer fullständig jämförelse, se [länk](#). ESMA (2024), ESMA Market Report on Costs and Performance of EU Retail Investment Products 2024, s. 12, se [länk](#).

2

Effektivitet och lönsamhet i den svenska banksektorn över konjunkturcykler

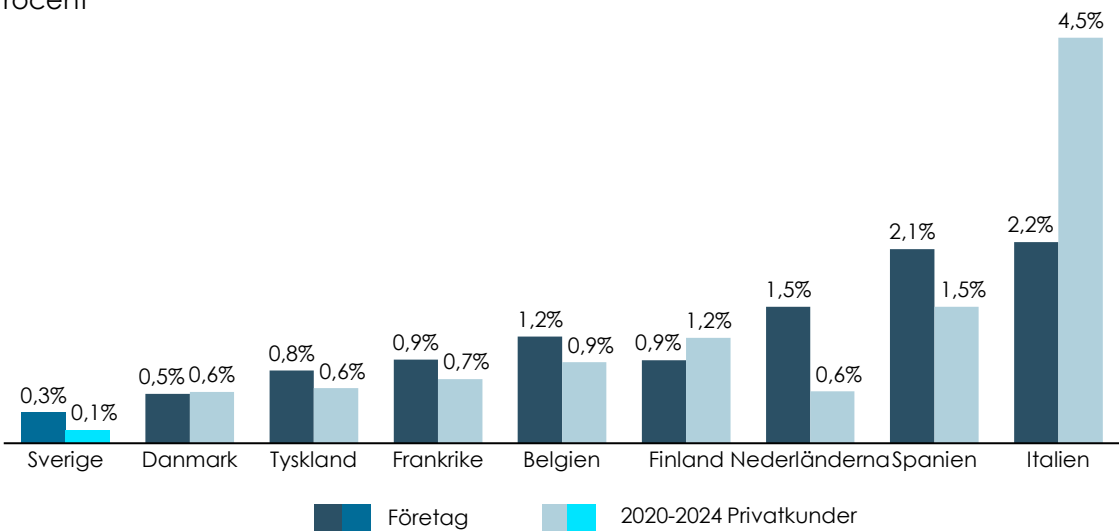
Sverige har ett effektivt utlåningssystem med låga kreditförluster

Resultaten från kapitel 1 visar att svenska banker är kostnadseffektiva. Låga fallissemangs- och kreditförlustnivåer är också tecken på ett effektivt banksystem.

Banker i Sverige¹ har låga fallissemangsnivåer på lån till både företags- och privatkunder (varav majoriteten är bolån) – 0,3 procent respektive 0,1 procent i genomsnitt per år under perioden 2017–2024. Detta är den lägsta nivån bland jämförelseländerna, se diagrammet nedan. Under de flesta av de senaste 15 åren har de ökande bostadspriser bidragit till de låga fallissemangsnivåerna, då den underliggande tillgången inte förlorat i värde.

Genomsnittlig fallissemangsnivå för företags- och privatkunder, 2017-2024

Procent

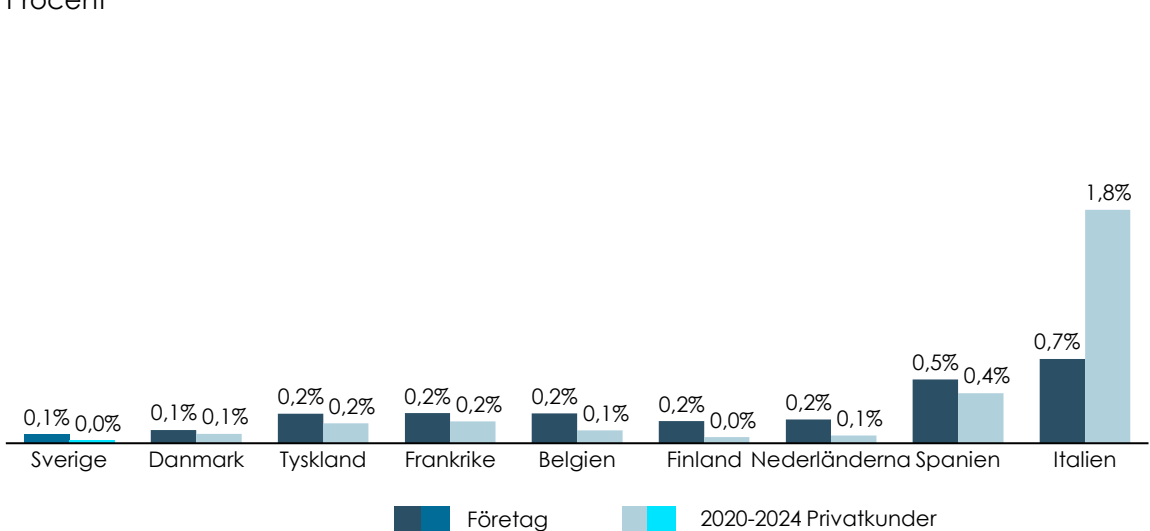
Not: Värdena som visas är genomsnitt för fallissemangsnivån för tidsperioden. Uppgifterna kommer från EBA:s Transparency Exercise och omfattar Kommuninvest, Länsförsäkringar Bank AB, SBAB Bank, Skandinaviska Enskilda Banken, Svenska Handelsbanken och Swedbank för Sverige.
Källa: EBA Risk Dashboards (2017–2024).

Svenska banker har också låga kreditförluster på både företags- och privatlån. Under perioden 2017–2024 låg de årliga kreditförlustnivåerna för svenska banker nära noll – lägst bland jämförelseländerna, se diagrammet nedan.

De låga kreditförlustnivåerna är en indikation på ett effektivt och säkert system som kan göra korrekta bedömningar av värdet på t.ex. de fastigheter som ligger bakom bolån under en konjunkturcykel. Samtidigt är det en konsekvens av att Sverige har ett effektivt rättssystem, och att utmätning och försäljning av pantsatt egendom kan genomföras snabbt och enkelt, vilket säkerställer låga kreditförluster för bankerna även vid fallissemang.

Genomsnittliga kreditförluster för företags- och privatkunder, 2017-2024

Procent

Not: De värden som visas är produkten av det vägda genomsnittet för fallissemangsnivån och det vägda genomsnittet för förlustnivån för tidsperioden. Förlustnivåer för Finland saknas för kvartalen 2019 Q3, 2021 Q3 och 2022 Q1.
Källa: EBA Risk Dashboards (2017–2024).

1) De banker som analyserats är Kommuninvestkoncernen, Länsförsäkringar Bank, SBAB, SEB, Svenska Handelsbanken och Swedbank. / 2) I Sverige har nästan 90 procent av alla bostadsägare bolån med rörlig ränta eller ränta som bunden i mindre än fem år, vilket innebär att de flesta bostadsägare kommer att påverkas av de stigande räntorna under den kommande tiden.

Svenska banker för vidare sina låga kostnader till kunderna

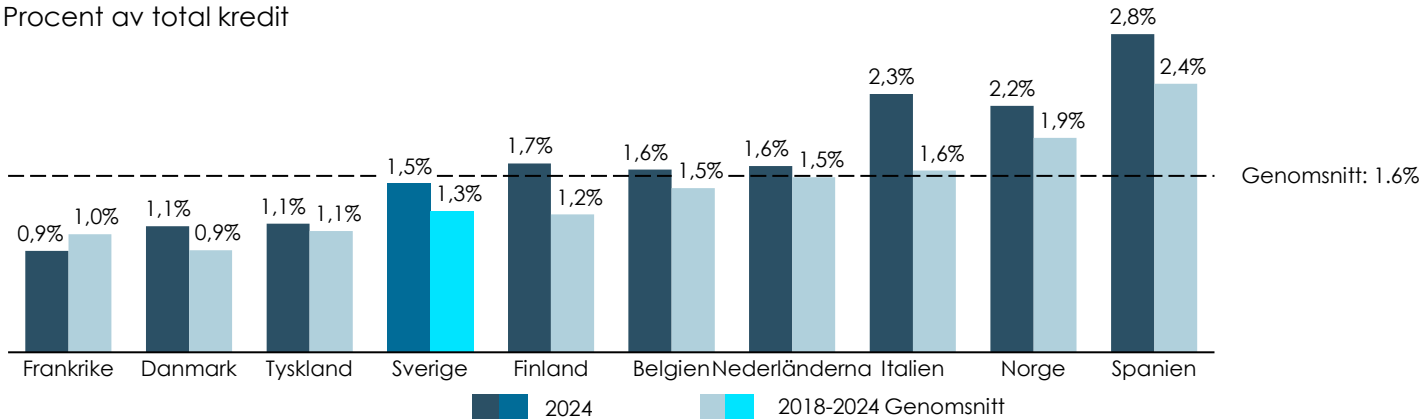
Kostnadsgenomsnitt är ett mått på konkurrens. Om bankerna å ena sidan har marknadsmakt kan de vara mindre benägna att återspegla låga/lägre kostnader genom lägre priser till bankkunderna, vilket ger högre priser för konsumenten. Om priserna å andra sidan är kostnadsdrivna är det ett tecken på stark konkurrens, där varje enskild bank har lite marknadsmakt.

Svenska banker har låga nettoräntemarginaler – lägre än genomsnittet i de analyserade länderna – och lägre än många andra europeiska länder, särskilt i Sydeuropa, se den övre figuren. Detta tyder på att svenska banker överför sina låga kostnader till kunderna, dvs. tar ut lägre priser, istället för att använda kostnadseffektiviteten för att öka sina marginaler.

Sverige har en rörelsevinst (före nedskrivningar) som andel av tillgångarna över genomsnittet av jämförelseländerna, se den nedre figuren. Detta mått återspeglar marginalen mellan bankernas intäkter och genomsnittliga kostnader. I de europeiska länder som undersökts tenderar bankerna att ha högre rörelsevinst 2024 jämfört med tidigare år.

Nettoräntemarginal, 2024

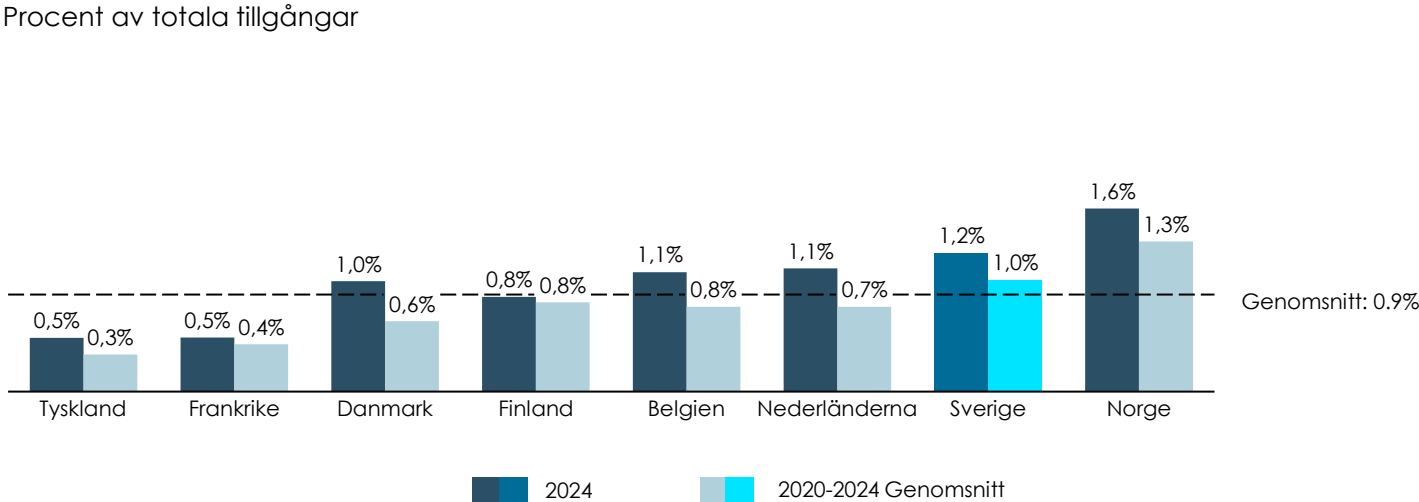
Procent av total kredit

Not: EBA Risk Dashboard innehåller inte uppgifter från norska banker från juni 2021 till mars 2022, eftersom rapporteringsramen baserad på CRR2/CRD5 först kommer att införas under andra kvartalet 2022.
Källa: EBA:s risköversikt (2024).

Rörelseresultat (före avskrivningar), 2024

Procent av totala tillgångar

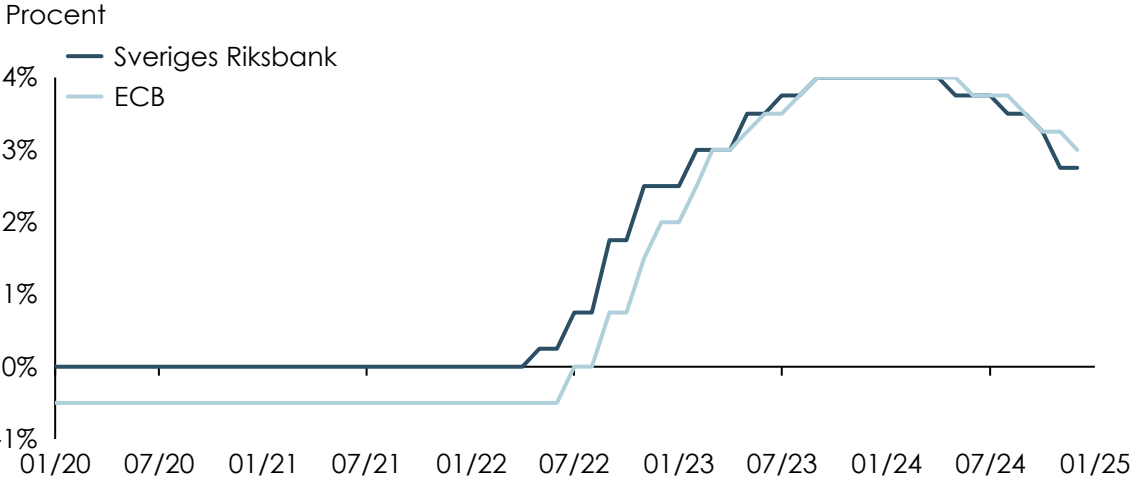
Källa: Thomson Reuters Eikon (2025).

De svenska inlåningsräntorna följer centralbankens räntor i större utsträckning än i andra europeiska länder

Flera faktorer påverkar räntorna, till exempel penningmarknadsräntorna och vilken typ av kredit som beviljas. Därför kan räntornas nivå inte användas som ett fristående mått på banksektorns effektivitet. Räntenivån i Sverige var högre 2022 än tidigare år, vilket delvis beror på att Sveriges riksbank höjde sin ränta tidigare än ECB, se diagrammet till höger. År 2024 sjönk den svenska centralbankens ränta under ECB:s ränta, vilket är en av anledningarna till att Sverige är ett av de länder som har lägst räntor, vilket framgår av kapitel 1.

Om man ser till perioden då räntorna steg från januari 2022 till juli 2023 överförde svenska banker nära 50 procent av räntehöjningen till sina inlåningsräntor (inlåningsbeta), se nedre tabellen till höger. Detta är högre än genomsnittet för banker i euroområdet, som i genomsnitt överförde 19 procent av räntehöjningen till sina inlåningsräntor.¹ Detta tyder på att räntorna bland svenska banker är mindre trögrörliga än i andra europeiska länder, däribland Tyskland, Belgien, Finland och Nederländerna.

Centralbankernas räntor i Sverige och euroområdet, 2020–2025

Källa: Copenhagen Economics baserat på Riksbanken (2025a) och ECB (2024a).

Inlåningsbetas för europeiska länder, januari 2022 till juli 2023¹

	Inlåningsränta Januari 2022	Inlåningsränta Juli 2023	Höjning av inlåningsränta	Höjning av styrränta	Inlånings beta
Sverige	0,14	2,03	1,89	3,75	50%
Eurozonen	0,17	0,92	0,75	4,00	19%
Belgien	0,04	0,62	0,58	4,00	15%
Finland	-0,01	0,91	0,92	4,00	23%
Frankrike	0,45	1,56	1,11	4,00	28%
Tyskland	0,04	0,79	0,75	4,00	19%
Nederländerna	0,00	1,10	1,10	4,00	28%

1) Baserat på betavärden för inlåningsräntor för stora banker från januari 2022 till maj 2023, se ECB (2023b) och Financial Times (2023). Siffran för Sverige baseras på Riksbankens styrränta (2023) med en räntehöjning på 3,75 procentenheter under perioden och SCB: Finansmarknadsstatistik med en räntehöjning på cirka 1,89 procentenheter. Mellan januari 2022 och juli 2023 var inlåningsbetan för euroområdet 19 procent, för Tyskland 19 procent, Belgien 15 procent, Finland 23 procent, Frankrike 28 procent och Nederländerna 28 procent. Dessa siffror baseras på inlåningsräntor och styrräntor från ECB. Danmark ingår inte i euroområdet och ingår därför inte.

Ränteförändringar förs till en hög grad vidare till bolåneräntor i Sverige

Vår analys visar att förändringar i interbankräntorna är förknippade med förändringar i bolåneräntorna i högre grad i Sverige än i Norge och i samma utsträckning som i Finland, se figurerna. För Finland använder vi den rörliga räntan för bolån med upp till 12 månaders löptid, vilket är vanligare, istället för 3 månaders bolån som för Sverige och Norge. I figuren för Sverige är lutningen (0,66) högre än för Norge (0,48) och något lägre än för Finland (0,68), vilket indikerar att svenska 3-månaders bolåneräntor reagerar relativt snabbt på förändringar i STIBOR-räntan jämfört med hur 3-månaders bolåneräntor reagerar på NIBOR i Norge.

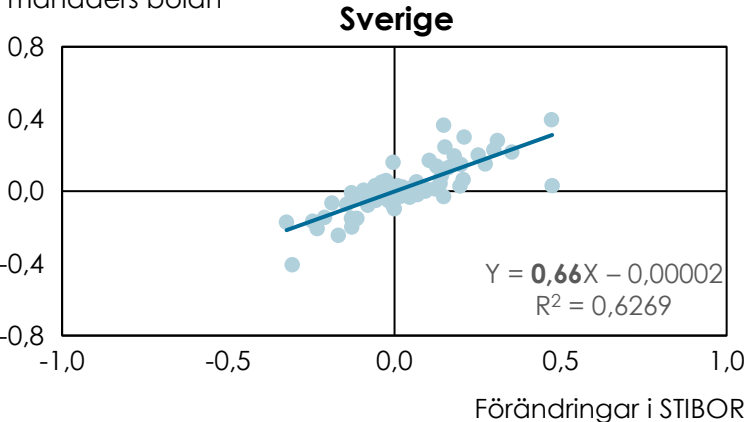
En trolig förklaring är den starka konkurrensen mellan bolåneinstituten i Sverige. När bankerna möter hårdare konkurrens är de mer benägna att snabbt sänka bolåneräntorna som svar på lägre

finansieringskostnader. Svenska hushåll tenderar att refinansiera mer aktivt än i andra länder, se sidan 10, vilket ytterligare kan öka hastigheten med vilken bolåneräntorna anpassas till marknadsförhållandena.

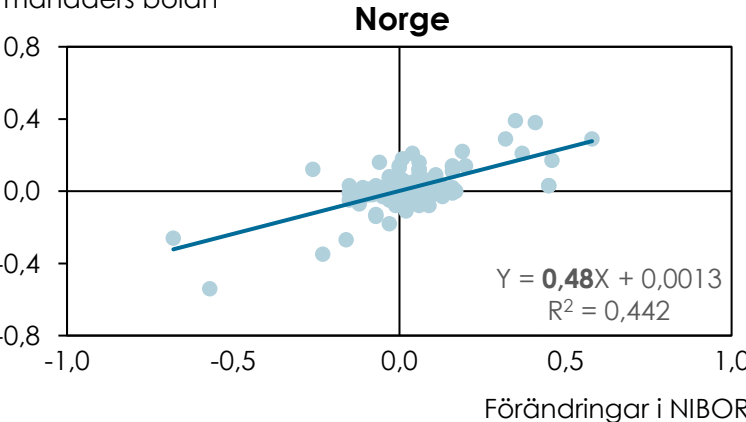
En annan möjlig faktor som kan förklara det relativt starka sambandet mellan räntan och bolåneräntorna är bolånemarknadens struktur. Svenska låntagare har vanligtvis rörliga räntor eller korta fasta räntor, vilket möjliggör fler lån och ökad likviditet på marknaden för rörliga bolån.

Samband mellan STIBOR-, NIBOR- och EURIBOR-räntorna och nya bolån i Sverige, Norge och Finland, månatliga observationer januari 2014–maj 2025

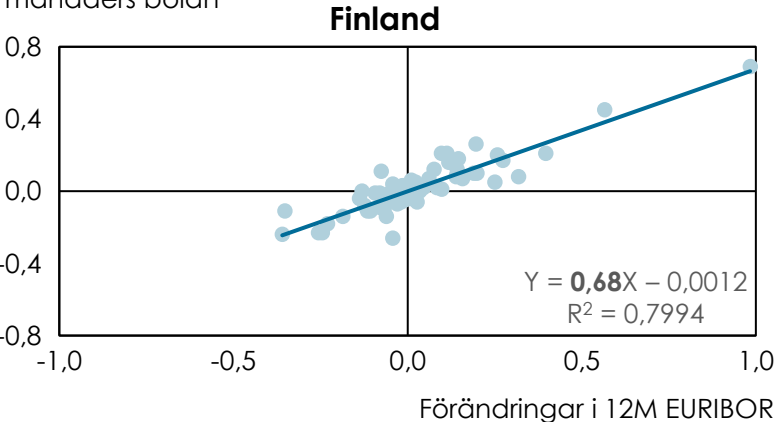
Förändringar i 3
månaders bolån

Förändringar i 3
månaders bolån

Förändringar i 12
månaders bolån

Not: Figuren visar sambandet mellan månadsförändringarna i interbankräntan för 3-månaderslån och rörliga bolåneräntor med en räntebindningsperiod på 3 månader från januari 2014 till maj 2025. Observera att för Finland använder vi den rörliga räntan för bolån med en räntebindningsperiod på upp till 12 månader och 12-månaders Euribor på grund av denna lånetyps popularitet i landet. Diagrammet innehåller en enkel linjär regressionslinje (OLS) för att illustrera trenden mellan variablerna

.Källa: Sveriges Riksbank (2025), SSB (2025) samt ECB (2025b) och ECB (2025c).

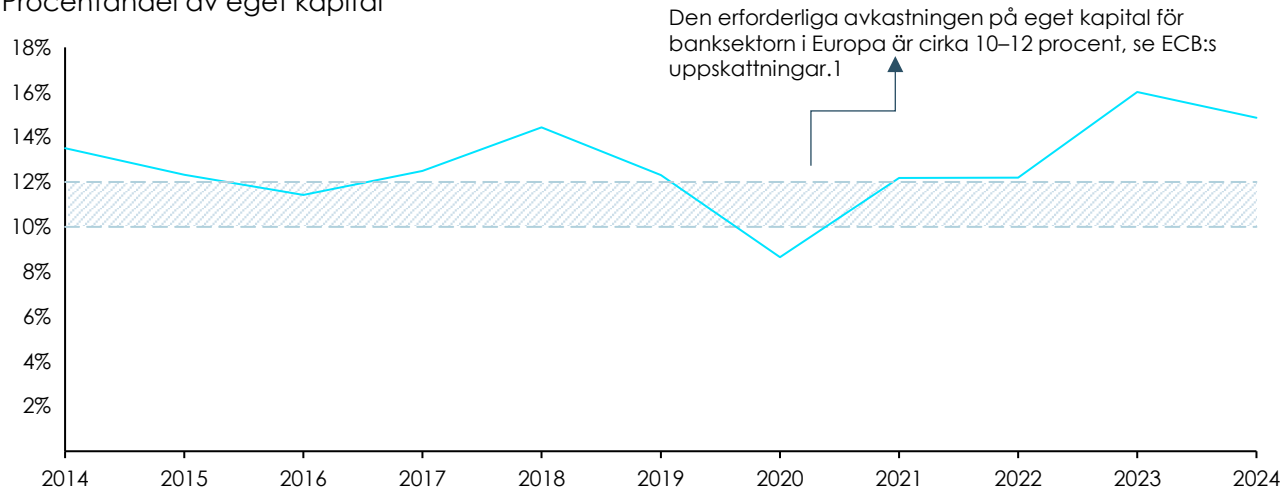
Bankernas lönsamhet varierar över konjunkturcykeln

Lönsamhet kan vara ett relevant mått på konkurrensen på en marknad

På marknader med sund konkurrens skulle vinsterna inte vara högre än vad investerarna kräver. Detta motsvarar den riskfria räntan plus den givna marknadsriskpremien för sektorn. Om vinsterna var genomgående högre och investerarna kunde uppnå en onormal avkastning under en längre period, skulle nya företag komma in på marknaden och erbjuda lägre priser än de etablerade företagen för att vinna marknadsandelar. Detta skulle fortsätta tills lönsamheten i sektorn återigen var i linje med den erforderliga avkastningen.

Avkastning på eget kapital för svenska banker, 2010–2024

Procentandel av eget kapital

Not: Den cyanfärgade linjen baseras på data från årsrapporter i Thomas Reuters Eikon. Den erforderliga avkastningen på eget kapital är en standardränta och justeras inte efter förändringar i riskfria räntor.
Källa: Thomson Reuters Eikon (2025).

De svenska bankernas vinster ökade 2023, men minskade något 2024

Under 2022 och 2023 höjde centralbankerna räntorna kraftigt för att bekämpa inflationen. Bankerna följde efter, och utlåningsräntorna har därmed ökat. Samtidigt finns det en viss trögrörlighet i utvecklingen av inlåningsräntorna i förhållande till centralbankernas räntor. Denna trögrörlighet har lett till ökade intäkter för svenska banker – se figur – liksom för banker i andra länder, såsom Nederländerna, Norge och Danmark.

Under en längre period har svenska banker legat både över och under den avkastning på eget kapital som ECB uppskattar krävs, se figur. Under 2023 och 2024 låg avkastningen på eget kapital över tröskelvärdet.

1) ECB (2021b) mäter kostnaden för eget kapital för banker i euroområdet och finner, genom beräkningar från nio olika modeller, att den avkastning som krävs från investerare (som tillhandahåller eget kapital) är cirka 10–12 procent.

Mellan 2019 och 2024 hade svenska banker en avkastning på eget kapital på 12,9 procent

En långdragen period med ovanligt höga vinster kan vara ett tecken på svag konkurrens. Under perioden 2019–2024 hade svenska banker en avkastning på eget kapital på cirka 13 procent, vilket är de högsta bland jämförelseländerna, se det övre diagrammet.

Internationella lönsamhetsjämförelser påverkas dock i hög grad av skillnader i konjunktursituationerna i olika länder i Europa: Här ligger Sverige i topp med t.ex. låga kreditförluster i både bolån och företagslån.

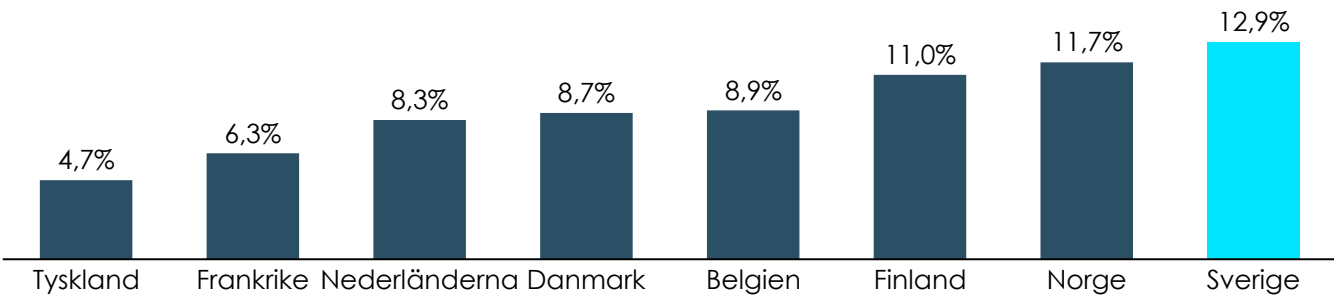
Samtidigt har bankerna i södra Europa fortfarande med höga fallissemangsnivåer och motsvarande stora kreditförluster – dvs. Italien och Spanien har betydligt större kreditförluster än övriga jämförelseländer som visas på de föregående sidorna. Tyskland, Frankrike och Nederländerna hade också högre nedskrivningsnivåer än Sverige under perioden, vilket sänker aktieägarnas avkastning.

Trots att arbetslösheten har ökat på senare tid, har Sverige en relativt stark arbetsmarknad och hörde inte till de länder som drabbades hårdast av covid-19-krisen. Dessutom har Sverige generellt sett haft en lång period med låga räntor och stark makroekonomisk utveckling, trots en minskning av real BNP under 2023.

När vi granskar utvecklingen av räntenettot minskade Handelsbankens, SEB:s och Swedbanks räntenetto något under 2024. Nordeas och Danske Banks räntenetto ökade. De flesta andra större europeiska banker har ökat sitt räntenetto under 2024 jämfört med 2023, se nedre figur.

Avkastning på eget kapital, 2019–2024

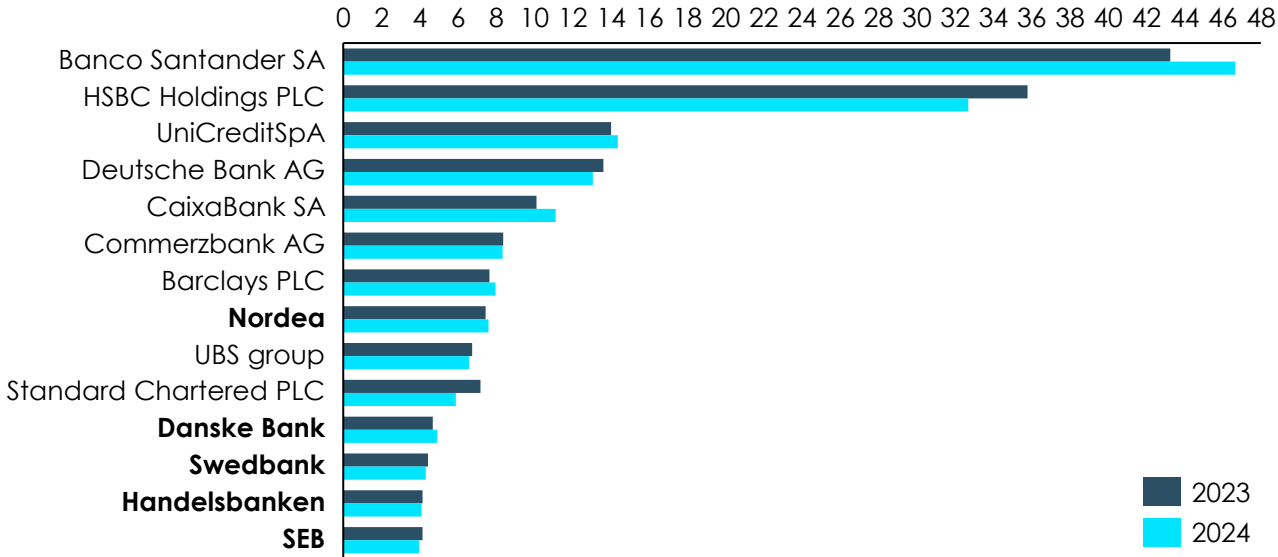
Nettovinst i procent av eget kapital

Källa: Thomson Reuters Eikon (2025)

Nettoränteintäkter för några av Europas största banker, 2023–2024

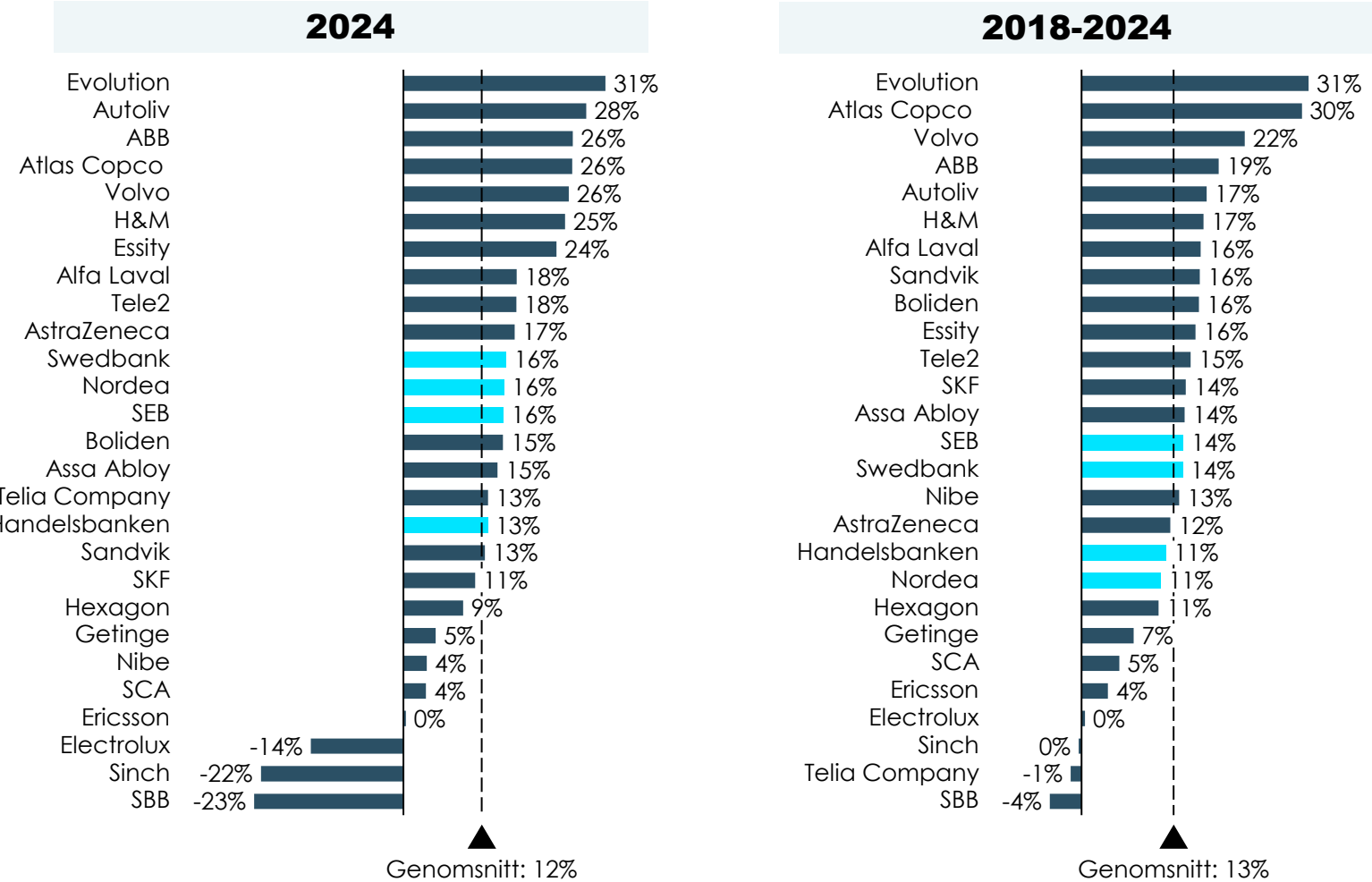
Miljarder EUR

Not: Nordiska banker är markerade med fetstil.
Källa: Respektive banks årsredovisningar.

Avkastningen på eget kapital i svenska banker genomsnittlig jämfört med de 27 största svenska företagen

Avkastning på eget kapital för de 27 största börsnoterade bolagen i Sverige 2024 och snitt under 2018-2024
Procent av eget kapital

Not: Kinnevik och Investor ingår inte i jämförelsen då deras resultat främst drivs av aktieinvesteringar.
Källa: Dagens Industri (2025), "OMX Stockholm Large Cap"

Sammanlagt ligger avkastningen på eget kapital¹ för svenska banker nära genomsnittet för andra stora börsnoterade bolag i Sverige inom olika sektorer.

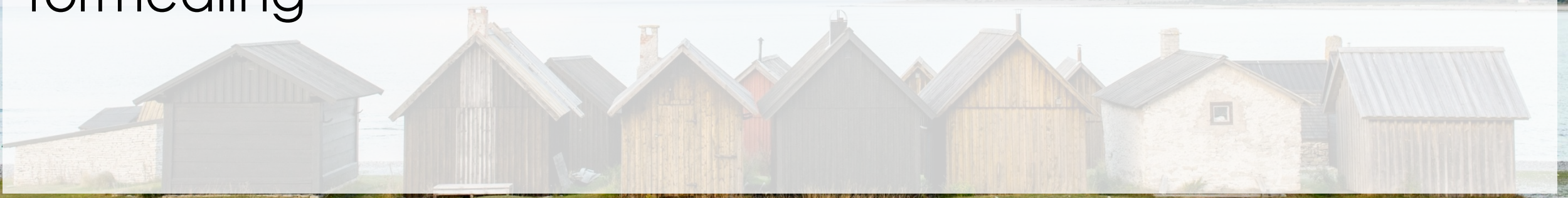
Under 2024 var den genomsnittliga avkastningen på eget kapital för de 27 största svenska börsbolagen 12 procent. Som jämförelse låg avkastningen på eget kapital för de fyra största svenska bankerna i intervallet 11–13 procent, det vill säga något högre, se diagrammet. För perioden 2018–2022 var de fyra bankernas avkastning något lägre än genomsnittet.

Under 2024 var den genomsnittliga avkastningen på eget kapital för de 27 största börsnoterade svenska företagen 12 procent, vilket i hög grad påverkades av tre företag med negativ avkastning på eget kapital. ² Som jämförelse låg avkastningen på eget kapital för de fyra största svenska bankerna i intervallet 13–16 procent, dvs. något högre än genomsnittet, se figur.

1) Avkastningen på eget kapital påverkas av den rådande affärsmiljön för de olika företagen, vilket varierar från år till år. Dessutom är företagens riskprofiler en viktig bakomliggande faktor för investerarnas avkastning på eget kapital.
2) Genomsnittlig avkastning på eget kapital var 16 procent utan Electrolux, Sinch och SBB.

3

Resultat för sektorn för icke-bankrelaterad finansiell
förmedling

I Sverige har utlåningen från icke-MFI ökat med 167 procent sedan 2014

Icke-bankfinansiering avser krediter som tillhandahålls av institutioner utanför det traditionella banksystemet, såsom kapitalförvaltare, hedgefonder, privata långgivare eller fintech-företag. Icke-bankfinansiering är en alternativ finansieringsform som bidrar till att fördjupa kapitalmarknaderna och kan öka tillgången till krediter. Den är mest effektiv när det krävs snabbhet, flexibilitet eller högre risktolerans, till exempel för nischade eller underbetjänade låntagare. I motsats till detta är traditionell bankfinansiering vanligtvis bättre lämpad för situationer som kräver stabilitet, tillsyn och insättningsbaserad finansiering.

Kreditgivningen från icke-MFI har ökat i Sverige under det senaste decenniet, se ruta nedan och övre diagram till höger. De totala lånetillgångarna i icke-MFI-sektorn ökade med 167% sedan 2014 och nådde 1.117 miljarder kronor 2025, efter en liten minskning sedan 2023.¹ Både hushåll och icke-finansiella företag har ökat sin kreditgivning från icke-MFI, se nedre diagrammet. Lånestocken har mer än fördubblats för icke-finansiella företag sedan 2014. För hushållen ökade lånestocken från 1 miljard kronor till 58 miljarder kronor.

En trolig orsak till detta är tillväxten av privata kredit- och leasingföretag som ett alternativ till bankkrediter för privat konsumtion. Krediter från icke-MFI kan vara attraktiva för hushåll och icke-finansiella företag på grund av deras mer flexibla villkor.² Andra skäl till tillväxten är alltmer komplexa pensionsinvesteringar i kombination med hög avkastning på de globala aktiemarknaderna, där investerare söker avkastning globalt.³ Dessutom har icke-MFI utvecklat nya former av kreditprodukter, såsom helt digitaliserade produkter, som har låga inträdeshinder för konsumenterna.⁴

Monetära finansinstitut (MFI) och icke-monetära finansinstitut (icke-MFI)

MFI utgör den sektor av ekonomin som är aktiv både när det gäller att ta emot inlåning och bevilja krediter till ekonomin. Dessa inkluderar centralbanken och inlåningsinstitut, såsom affärsbanker och sparbanker. Penningmarknadsfonder betraktas också som MFI, eftersom deras kortfristiga investeringar är nära substitut för inlåning.

Icke-MFI tar inte emot inlåning. Icke-MFI fungerar som mellanhänder mellan sparare och låntagare.

- Icke-MFI kan grupperas i
- i) försäkringsbolag
 - ii) pensionsfonder
 - iii) icke-penningmarknadsfonder
 - iv) andra finansiella företag/institutioner.

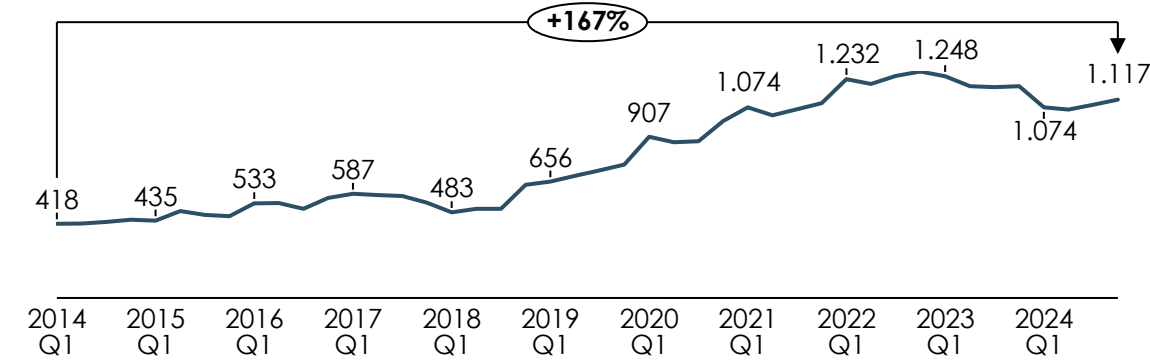
Övriga finansiella företag omfattar penningförmedlare såsom finansiella instrumentföretag och kredit- och leasingföretag. Andra företag som omfattas av termen är t.ex. holdingbolag, kapitalförvaltare och andra specialiserade finansiella företag.

Källa: ECB (2024): Financial accounts for other financial institutions by subsectors and counterpart sectors, se [LÄNK](#).

1) Merparten av krediterna från icke-MFI beviljas av "andra finansiella företag", som stod för 83 procent av lånestocken hos icke-MFI under fjärde kvartalet 2024. Andra icke-MFI-finansiella företag omfattar företag som inte tar emot inlåning och inte är centralbanker. / 2) Förutom hushåll och icke-finansiella företag omfattar låntagarna av krediter från icke-MFI även private equity-företag i Sverige och olika företag utanför Sverige. Statistiska centralbyrån (2025b), se även Riksbanken (2025b). / 3) Baserat på ett working paper från Sveriges Riksbank, se Li & Myers (2025). / 4) Se EBA (2022).

Totala lånetillgångar som innehas av icke-MFI i Sverige, 2014–2024

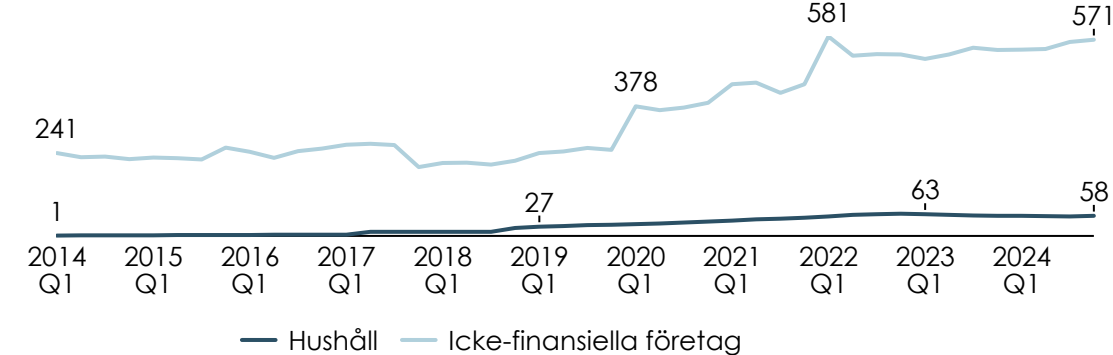
Miljarder kronor

Not: Inkluderar data för både kort- och långfristiga lån. I sektorn utanför MFI ingår försäkringsbolag, pensionsfonder och andra finansiella företag. Ingen data för kategorin utanför MFI "Icke-penningmarknadsfonder och investeringsfonder".
Källa: Statistiska centralbyrån, "Finansmarknadsstatistik".

Lånestock, icke-MFI: hushåll och icke-finansiella företag, 2014–2024

Miljarder kronor

Not: Utesluter data för andra låntagare än hushåll och icke-finansiella företag, och stämmer därför inte överens med den övre siffran i volym.
Källa: Statistiska centralbyrån, "Finansmarknadsstatistik".

Icke-MFI-kreditgivare har ökat sin andel av kreditmarknaden i Sverige från 6,7 procent 2014 till 10,3 procent 2024

Andelen icke-MFI-krediter i förhållande till hela kreditmarknaden¹ har ökat med 3,6 procentenheter från 6,7 procent 2014 till 10,3 procent 2024, se övre diagram. Traditionella banker står fortfarande för huvuddelen av lånestocken i Sverige med en andel på 90 procent av lånestocken i Sverige 2024.

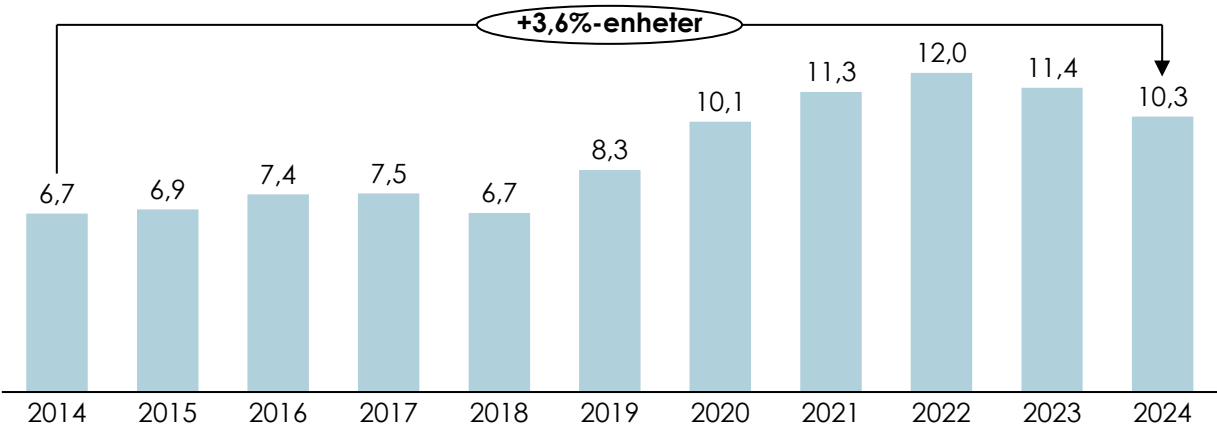
Lånestocken från MFI ökade med 63 procent sedan 2014, vilket är mycket lägre än den relativa tillväxten för kreditgivning utanför MFI, se nedre diagrammet. Detta är i linje med en allmän trend i Europa, där vi ser en minskande betydelse av traditionell bankkredit sedan finanskrisen.²

Den högre tillväxttakten kan bero på att icke-MFI inte är bundna av samma regler som banker, till exempel kapital- och likviditetskrav, vilket kan vara en orsak till denna utveckling.³

Risk för regelarbiterage *kan* uppstå när icke-bankinstitut verkar under andra tillsynsramar än banker samtidigt som de bedriver liknande finansiell verksamhet. Efter finanskrisen har bankerna fått strängare reglering.³ Denna skillnad i reglering kan leda till ojämn riskhantering och öka systemrisken under perioder av finansiell stress.

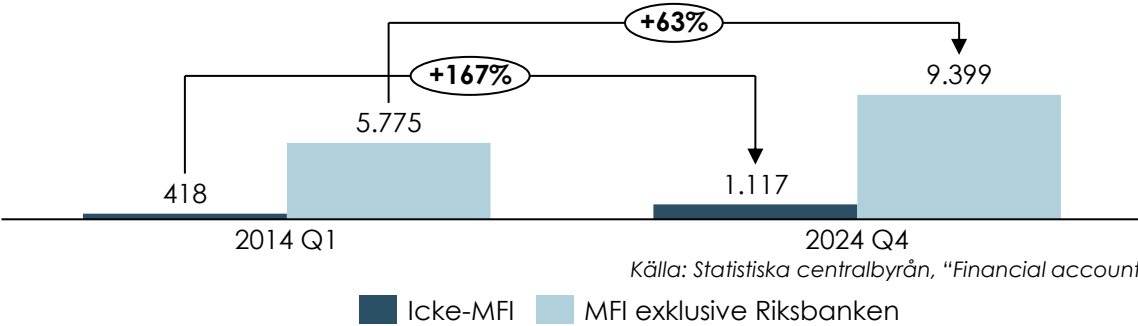
Det finns en avvägning mellan stabilitet och effektivitet i regleringen.⁴ Banker tillför värde genom att granska låntagare, övervaka krediter och omvandla inlåning till lån. Övervakning av banker är avgörande för finansiell stabilitet, skydd av insättare och minskning av systemrisk. Men det är svårt att hitta rätt nivå av tillsyn – för lite övervakning inbjuder till överdrivet risktagande, för mycket kan hindra bankernas kärnfunktioner. Om tillsynen blir för strikt kan bankerna låna ut mindre eller undvika risker, vilket minskar krediterna till mindre eller mer riskfyllda låntagare. Detta kan driva utlåningen till den mindre reglerade icke-banksektorn, vilket medför nya risker. I vilken utsträckning tillväxten av icke-bankutlåning orsakas av regelarbiterage är osäkert.⁵

Marknadsandel för lånetillgångar som innehas av icke-MFI i Sverige, 2014–2024
Procent

Not: Inkluderar uppgifter för både kort- och långfristiga lån. I sektorn utanför MFI ingår försäkringsbolag, pensionsfonder och andra finansiella företag. Inga uppgifter finns för kategorin utanför MFI "Icke-penningmarknadsfonder och investeringsfonder".
Källa: Statistiska centralbyrån, "Financial accounts"

Tillväxt i lånefordringar hos icke-MFI och MFI i Sverige, 2014–2024
Miljarder kronor

Källa: Statistiska centralbyrån, "Financial accounts".

1) Inklusive både MFI- och icke-MFI-lånefordringar. / 2) Se ECB (2021a). / 3) Se SAFE White Paper ECB (2025). / 4) Se Farhi och Tirole (2020) och McKinsey (2018). / 5) Li & Myers (2025) finner till exempel inga belegg för regelarbiterage i Sverige.

Krediter från icke-MFI har också ökat i betydelse i andra nordiska länder

Jämfört med andra europeiska länder har utlåningen från icke-MFI i Sverige ökat med 155 procent – näst mest efter Finlands 172 procent under perioden 2014–2024, se det övre diagrammet. Kreditökningen från icke-MFI i Sverige överstiger dock den i Österrike, Tyskland och Danmark.

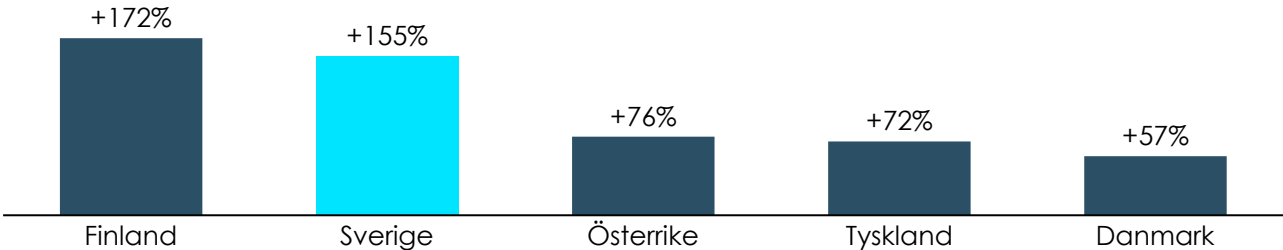
De höga tillväxttakterna – och den ökade andelen krediter från icke-MFI av den totala kreditmarknaden som ett resultat av detta – tyder på att Sverige erbjuder en avancerad digital infrastruktur för finansiella innovationer och att svenska konsumenter och företag blir alltmer öppna för att använda dessa alternativa källor till traditionella banker. Det bör noteras att traditionella banker fortfarande har en relativt stark position på den svenska kreditmarknaden, vilket illustreras på föregående sidor.

Sveriges centralbank, Riksbanken, har i sin senaste bedömning av den finansiella stabiliteten lyft fram tillväxten inom den icke-bankrelaterade finanssektorn i ekonomin och de ökade riskerna i samband med detta, som för närvarande främst beror på otillräcklig reglering. Riksbanken samarbetar med andra tillsynsmyndigheter på EU-nivå för att utveckla ett regelverk för den icke-bankrelaterade sektorn.¹

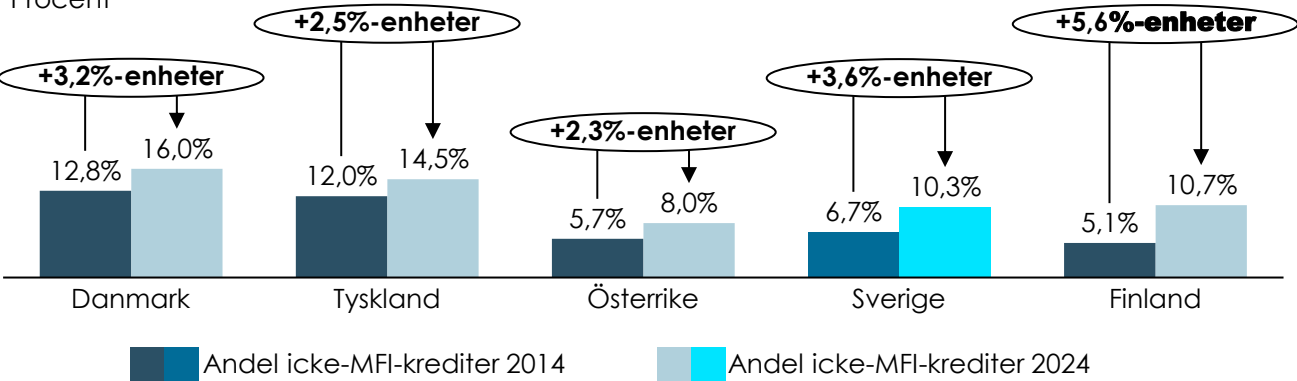
Förutom i Sverige har andelen krediter från icke-MFI av de totala krediterna från både icke-MFI och MFI ökat i Danmark, Tyskland, Österrike och Finland, se nedre figur. I relativa termer verkar tillväxten vara ungefär lika stor i dessa länder, med en ökning på mellan 2,3 och 5,6 procentenheter.

Några av orsakerna till denna utveckling kan vara de relativt låga räntorna under större delen av det senaste decenniet i kombination med en ökning av privata kreditfonder.

Tillväxttakt för lån beviljade av icke-MFI i Sverige och i utvalda jämförelseländer mellan 2014 och 2024²
Procent

Icke-MFI- lånestock som andel av total lånestock 2014 och 2024
Procent

Not: I ECB:s data för figuren omfattar icke-MFI försäkringsbolag, pensionsfonder och andra finansiella institutioner (utom investeringsfonder). ECB:s kategorisering av icke-MFI kan skilja sig från den som används av SCB, och därför finns det marginella skillnader i data och tillväxttakter mellan SCB:s och ECB:s data. Belgien har tagits bort från diagrammet på grund av negativ tillväxt i lånestocken under perioden. Vi använder inte siffror för euroområdet eftersom vissa finansmarknader i euroländerna utvecklas negativt, till exempel Belgien.
Källa: Europeiska centralbanken (2025a), "Financial accounts by sector".

1) Riksbanken (2025b). 2) Tillväxttakten skiljer sig från den som anges på sidan 22, eftersom den baseras på helårsdata istället för kvartalsdata.

Källförteckning

- Claessens and Laeven (2004): “*What drives bank competition? Some international evidence*”. Journal of Money, credit, and Banking, 36(3), 563-583.
- Copenhagen Economics (2019), “*Competition in the Swedish banking sector*”.
- Dagens Industri (2025): “*OMX Stockholm Large Cap*”.
- Danske Bank (2025): “*Annual Report 2024*”, se [LÄNK](#).
- European Banking Authority (2024): “*EBA Risk Dashboard*”, se [LÄNK](#).
- EBA (2022): “*Final Report on response to the non-bank lending request from the CfA on digital finance*”, se [LÄNK](#).
- ECB (2007): “*A new approach to measuring competition in the loan markets of the euro area*”.
- ECB (2021a): “*Non-bank financial intermediation in the euro area: implications for monetary policy transmission and key vulnerabilities*”. Occasional paper series No 270, se [LÄNK](#).
- ECB (2021b): “*Measuring the cost of equity of euro area banks*”.
- ECB (2024a): “*FM - Financial markets data (not related to Foreign Exchange)*”, se [LÄNK](#).
- ECB (2023): “*MFI interest rates on new euro-denominated loans to euro area non-financial corporations*”, se [LÄNK](#).
- ECB (2025a): “*Financial accounts by sector, loans granted by MFIs, insurance corporations & pension funds, and other financial institutions*”, se [LÄNK](#).
- ECB (2025b): “*Bank interest rates - loans to households for house purchase with a floating rate and an IRF period of up to one year, Finland*”, se [LÄNK](#).
- ECB (2025c): “*Euribor 1 year – Historical close*”, se [LÄNK](#).
- ESMA (2024): “*Costs and Performance of EU Retail Investment Products 2024*”, se [LÄNK](#).
- EU-kommissionen (2022): “*Flash Eurobarometer FL509 : Retail Financial Services and Products (v1.00)*”, se [LÄNK](#).
- EU-kommissionen (2023): “*Flash Eurobarometer 525: Monitoring the level of financial literacy in the EU*”, se [LÄNK](#).
- European Mortgage Federation (EMF) (2024): “*Quarterly Review of European Mortgage Markets Q3 2024*”, se Data Dashboard at [LÄNK](#).
- Farhi and Tirole (2020): *Shadow Banking and the Four Pillars of Traditional Financial Intermediation*
- Finance Sweden (2024): “*The mortgage market in Sweden*”, [LÄNK](#).
- Financial Times (2023): “*UK banks lead global rivals in passing on interest rate benefits to savers*”: se [LÄNK](#).
- Li & Myers (2025): “*Shadow banks or just not banks? Growth of the Swedish non-bank sector*”, se [LÄNK](#).
- Nordea (2025): “*Annual Report 2024*”, se [LÄNK](#).
- McKinsey (2018): “*Disruption in European consumer finance: Lessons from Sweden*”, se [LÄNK](#).
- OECD (2021): “*Financing SMEs and Entrepreneurs: An OECD Scoreboard. SME & Entrepreneurship Division*”, se [LÄNK](#).
- OECD (2024): “*Housing prices (indicator)*”. DOI: 10.1787/63008438-en, se [LÄNK](#).
- Riksbanken (2025a): “*Policy rate, deposit and lending rate*”, se [LÄNK](#).
- Riksbanken (2025b): *Financial Stability Report 2025:1*, se [LÄNK](#).
- SAFE White Paper ECB (2025) “*Growth of non-bank financial intermediaries, financial stability, and monetary policy*”, se [LÄNK](#).
- SEB (2025): “*Annual and Sustainability Report 2024*”, se [LÄNK](#).
- SKI (2018): “*Bankkundernas förtroende på väg tillbaka*”, se [LÄNK](#).
- SSB (2025): “*Interest rates in banks and mortgage companies*”, statistics 10748 & 10701, se [LÄNK](#).
- SCB (2025a): “*Monetary Financial Institutions (MFI), assets and liabilities by MFI, item and currency. Monthly 1998M01 - 2025M02*”, se [LÄNK](#).
- SCB (2025b): “*Financial accounts by sector, item and counterpart-sector. Quarterly 1996 Q1 – 2024 Q4*”, se [LÄNK](#).
- Svenska Handelsbanken (2025): “*Annual and Sustainability Report 2024*”, se [LÄNK](#).
- Swedbank (2025): “*Annual and Sustainability Report 2024*”, se [LÄNK](#).

KONTAKTA

Henrik Ballebye Okholm
hbo@copenhageneconomics.com

Copenhagen Economics
Langebrogade 3C
DK-1411 Copenhagen K

www.copenhageneconomics.com